

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Projekt nového důchodového systému České republiky

Project of the new pension system of the Czech Republic

David Michelini

Plzeň 2020

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **David MICHELINI**
Osobní číslo: **K17B0574P**
Studijní program: **B6209 Systémové inženýrství a informatika**
Studijní obor: **Systémy projektového řízení**
Téma práce: **Projekt nového důchodového systému České Republiky**
Zadávací katedra: **Katedra podnikové ekonomiky a managementu**

Zásady pro vypracování

1. Charakterizujte základní typy důchodových systémů.
2. Analyzujte demografický vývoj obyvatelstva České republiky.
3. Zhodnoťte udržitelnost stávajícího důchodového systému.
4. Navrhněte úpravy současného důchodového systému.

Rozsah bakalářské práce: **40 – 60 stran**
Rozsah grafických prací: **neuveden**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

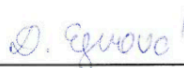
- BEZDĚK, Vladimír. *Penzijní systém obecně i v kontextu české ekonomiky: (současný stav a potřeba reformy)*. Praha: Česká národní banka, 2000. VP. ISBN 80-238-6489-0.
- SKALICKÝ, Jiří, JERMÁŘ, Milan, SVOBODA, Jaroslav. *Projektový management a potřebné kompetence*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2010. ISBN: 978-80-7043-975-3.
- SVOZILOVÁ, Alena. *Projektový management*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006. ISBN 80247-1501-5.
- VOSTATEK, Jaroslav. *Penzijní teorie a politika*. Praha: C. H. Beck, 2016. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-571-8.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. et Ing. Miloš Nový**
Katedra ekonomie a kvantitativních metod

Datum zadání bakalářské práce: **22. října 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **22. dubna 2020**

Doc. Ing. Michaela Krechovská, Ph.D.
děkanka

Doc. PaedDr. Dana Egerová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 22. října 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Projekt nového důchodového systému České Republiky“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 03.05.2020

.....

David Michelini

Poděkování

Dovolte mi, abych tímto poděkoval Ing. et Ing. Miloši Novému za ochotný přístup a cenné rady, kterými přispěl k sepsání této náročné bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	11
1 Základní typy důchodových systémů	13
1.1 Průběžně financovaný důchodový systém	13
1.2 Fondový důchodový systém.....	14
1.3 Aaronovo pravidlo.....	15
1.4 Důchodové systémy v okolních zemích.....	16
1.4.1 Německo.....	16
1.4.2 Velká Británie.....	17
1.4.3 Švédsko	17
1.4.4 Francie	18
1.4.5 Slovensko.....	19
1.5 Důchodový systém v České Republice	21
1.5.1 Financování důchodového systému.....	21
1.5.2 První pilíř.....	21
1.5.3 Zrušený druhý pilíř	23
1.5.4 Třetí pilíř.....	23
1.5.5 Předdůchod.....	25
2 Aktuální situace v České republice	27
2.1 Demografický vývoj obyvatelstva České republiky	27
2.1.1 Porodnost.....	27
2.1.2 Ekonomicky aktivní občané	29
2.1.3 Starobní důchodci.....	30
2.1.4 Shrnutí	32
2.2 Pohled Čechů na starobní důchod	36
2.2.1 Co chtějí lidé ve starobním důchodu dělat?	36

2.2.2	Kolik potřebují v důchodovém věku měsíční příjem?	37
2.2.3	Jak se na důchod připravují?	37
3	Udržitelnost stávajícího důchodového systému.....	39
3.1	Zhodnocení udržitelnosti podle Aaronova pravidla.....	39
3.2	Zhodnocení udržitelnosti podle demografického vývoje obyvatelstva	41
3.3	Celkové zhodnocení udržitelnosti důchodového systému České republiky ...	43
4	Projektový management.....	44
4.1	Projekt	44
4.1.1	Definice projektu	44
4.1.2	Cíl projektu	44
4.1.3	Originalita projektu.....	45
4.1.4	Projektový produkt.....	46
4.1.5	Projektový trojúhelník	46
4.1.6	Životní cyklus projektu.....	47
4.2	Životní cyklus projektu.....	48
4.2.1	Fáze životního cyklu projektu.....	48
5	Úpravy současného důchodového systému.....	52
5.1	Definování cíle projektu	52
5.2	Stanovení omezujících kritérií	53
5.3	Definování strategie projektu.....	53
5.4	Analýza rizik projektu.....	54
5.5	Návrhy úprav nepřímo související s reformou.....	56
5.5.1	Změna aktuálního školství	56
5.5.2	Změna rodičovské dovolené	58
5.6	Návrhy úprav přímo související s reformou	59
5.6.1	Znovuzrození II. pilíře	59

5.6.2	Podoba I. pilíře po zavedení II. pilíře	61
5.6.3	III. pilíř beze změny	62
Závěr		63
Seznam použitých zdrojů		65
Seznam tabulek		68
Seznam obrázků		68
Abstrakt		71

Úvod

Starobní důchody v České republice jsou již pár let velkým tématem našich politiků, ale zároveň i občanů našeho státu. Ti začínají aktuálně řešit, jak bude jejich život v penzi vypadat. V dnešní době máme v České republice nastavený průběžný důchodový systém. To znamená, že aktuální ekonomicky aktivní občané odvádějí část ze své hrubé mzdy na důchodový účet pomocí sociálního pojištění, z kterého jsou vypláceny dnešní starobní důchody. Pracující občan ze svých odvodů sám sobě na vlastní důchod nic neodvádí, přičemž v budoucnu bude závislý na odvodech ekonomicky aktivních občanů v té době.

S tématem starobních důchodů se v mé dnešní práci setkávám denně. Již přes tři roky spolupracuji se společností OVB Allfinanz, a.s., která se zabývá finančním poradenstvím. Na každé schůzce s klienty probírám téma důchodu a vysvětluji jim důležitost tuto oblast řešit. Velké množství občanů v České republice nepovažuje toto téma za důležité, protože ve většině případů nevědí, jak celý systém funguje, a jak moc špatná situace do budoucna může být. I to je hlavní důvod, proč píši svou bakalářskou práci právě o starobních důchodech. Je potřeba o tomto tématu mluvit, aby každý věděl, jak bude situace s důchody v budoucnu vypadat.

Cílem celé bakalářské práce je navrhnout jedno z možných řešení důchodového systému České republiky.

Celou bakalářskou práci jsem rozdělil na pět částí. V první části se budu věnovat základním typům důchodových systémů, popíši Aaronovo pravidlo, díky kterému lze určit, jaký typ důchodového systému je vhodný pro daný stát. Dále popíši, jak vypadají důchodové systémy v okolních zemích a na závěr první kapitoly se budu podrobně věnovat aktuálnímu státnímu důchodovému systému České republiky.

V druhé části své bakalářské práce se zaměřím na objektivní a subjektivní pohled na současnou situaci v České republice. Objektivní pohled ukáži pomocí demografického vývoje obyvatelstva, jelikož ten je pro náš aktuální průběžně financovaný státní důchodový systém nejdůležitější. Ukáži důležité věkové kategorie, které je potřeba sledovat v závislosti na budoucnosti současného státního důchodového systému. Na subjektivní pohled využiji mou praxi ve finančním poradenství a seznámím vás s pohledem mých klientů na starobní důchod.

Ve třetí části zhodnotím udržitelnost současného důchodového systému. Nejdříve použiji Aaronovo pravidlo, které napovídá, kterým směrem by se měl stát vydat, jestli průběžně financovaným, nebo fondovým důchodovým systémem. Dále toto zhodnocení budu ukazovat na důležitém demografickém vývoji populace, který je opravdu pro naši zemi aktuálně stěžejní.

Ve čtvrté části této bakalářské práce se budu věnovat definování základních pojmů projektového managementu. Konkrétně se budu věnovat převážně bodům, které se využívají v prvotní fázi tvoření projektu.

V poslední části celé bakalářské práce budu navrhopvat nezbytné úpravy aktuálního důchodového systému. Tyto konkrétní úpravy jsem rozdělil na úpravy, které přímo nesouvisí s důchodovým systémem, ale mají na něj dopad a pak následně na úpravy, které přímo souvisí s důchodovým systémem a jedná se o úpravy jednotlivých pilířů.

Při zpracování bakalářské práce jsem použil metody vědeckého popisu, komparace, analýzy, indukce, matematického modelu a dotazování. Veškerá data jsem čerpal převážně ze statistických databází, webů a vlastní praxe. V práci jsem použil citační normu ISO.

1 Základní typy důchodových systémů

V úvodní kapitole mé bakalářské práce rozeberu charakteristiku základních typů důchodových systémů. Dále v krátkosti přiblížím, jaké důchodové systémy se využívají v ostatních zemích, a na závěr této kapitoly se budu podrobně věnovat aktuálnímu důchodovému systému České Republiky.

Ve světě aktuálně fungují dva základní typy důchodových systémů, průběžně financovaný a fondový systém. Průběžně financovaný se dále dělí na dávkově definovaný a příspěvkově definovaný. Fondový systém se také dále dělí na příspěvkově definovaný a dávkově definovaný. V tabulce níže jsou přehledně vidět modely důchodových systémů (Loužek 2013, s. 8).

Tab. 1: Modely důchodových systémů

	PAYG (průběžně financovaný)	FF (fondový)
DB (dávkově definované)	PAYG DB	FF DB
DC (příspěvkově definované)	PAYG DC	FF DC

Zdroj: Loužek (2013, s. 8), vlastní zpracování

Všechny ostatní důchodové systémy jsou dost často tvořené kombinací právě průběžně financovaného a fondového důchodového systému.

1.1 Průběžně financovaný důchodový systém

Základní charakteristikou tohoto typu důchodového systému je průběžné financování důchodu. To znamená, že příspěvky na dnešní důchody plynou od aktuálně pracujících občanů. V tomto systému se jedná o okamžité přerozdělení, což znamená, že se nevytváří žádný spořicí fond. Celý systém spoléhá na solidaritu mezi generacemi. Aktuálně pracující lidé veškeré odvody odvádějí na aktuální důchodce a tím spoléhají, že až oni budou v důchodovém věku, tak je bude živit další generace (Finance 2017).

Jako každý důchodový systém má i průběžně financovaný své výhody a nevýhody. Velkou výhodou průběžně financovaného důchodového systému je, že nepodléhá inflaci a není nijak závislý na výkyvech na kapitálovém trhu. Velmi nepopulární a zároveň nevýhodou, chcete-li zajistit vyšší úroveň starobních důchodů, na tomto systému jsou vysoké povinné příspěvky (odvody, daně) ekonomicky aktivních občanů. Největší nevýhodou však je velká citlivost na demografický vývoj obyvatelstva (Loužek 2013, s.

9). To je aktuálně i největším problémem v České Republice, jelikož se potýkáme s nízkou porodností, což znamená v budoucnu nižší počet pracujících lidí na větší množství důchodců.

Jedná se o nejrozšířenější systém sociálního pojištění, a to hlavně z důvodu, že toto je nejvhodnější způsob financování pro velké penzijní systémy, které byly poznamenány válkou nebo třeba inflací. Dále hned při vzniku systému stát může vyplácet vyšší penze a zároveň není problém se staršími lidmi. Pokud by stát v tu chvíli nastavil fondový důchodový systém, znevýhodnil by tím občany těsně před důchodem. Ti by si za krátkou dobu nezvládli nastřádat dostatek peněz na důstojný odchod do důchodu (Finance 2017).

Fungování průběžného důchodového systému je založeno na rovnováze níže uvedené rovnice.

$$s \times w \times N = p \times D \quad (1)$$

Kde: s ... příspěvková sazba
 w ... průměrná mzda
 N ... počet pracujících lidí
 p ... průměrná penze
 D ... počet důchodců

Průběžný systém financování důchodů se využívá vyjma České Republiky také v Německu, Francii a Švédsku (Loužek 2013, s. 14).

1.2 Fondový důchodový systém

U fondového financování se klade důraz na investiční činnost a kapitálovou výnosnost. Celý tento systém je charakteristický založením fondu, z kterého se následně vyplácejí veškeré závazky. Typickým příkladem tohoto systému je právě penzijní fond (Finance 2017).

Výhodou tohoto systému je velká individualizace, kdy následné dávky odpovídají zaplaceným příspěvkům účastníka. Další výhodou je, že celý systém není závislý na demografickém vývoji obyvatelstva. Naopak nevýhodou jsou rizika na kapitálovém trhu nebo neočekávaná inflace (Loužek 2013, s. 9).

Tento důchodový systém je využíván například ve Velké Británii a po nedávné reformě i z velké části i na Slovensku.

1.3 Aaronovo pravidlo

Jedná se o pravidlo, které říká, jaký typ důchodového systému je výhodnější zvolit, jestli průběžně financovaný nebo fondový. Celé toto pravidlo je postavené na níže uvedené rovnici.

$$m + g > r \quad (2)$$

Kde: r ... míra výnosu soukromých penzijních fondů na kapitálovém trhu
 m ... růst populace
 g ... míra růstu mezd

„Pokud je míra výnosu soukromých penzijních fondů vyšší než růst populace a růstu průměrných mezd, pak by měl být výhodnější fondový systém. Naopak jestliže populační růst (Samuelsonova „biologická míra výnosu“) a průměrná mzda (z níž se platí důchodové pojištění) rostou rychleji než výnos soukromých fondů, je výhodnější průběžný systém financování důchodů (Loužek 2013, s. 13).“

Reálný výnos soukromých penzijních fondů se ve světě hodně liší. Pro příklad z historie mohou fondy dosahovat vysokých výnosů jako například v Chile, kde roční výnosy přesáhly 12 procent. Takhle vysoké zhodnocení je spíše výjimkou a není dlouhodobě udržitelné. Naopak relativně nízké výnosy vytvářely penzijní fondy v Singapuru, kde v období 1960 – 1990 dosahovaly průměrné výše 2 procent ročně.

Problémem Aaronovy metody je, že nebere v úvahu smíšené systémy, které využívají jak průběžné financování, tak fondy.

Další důležitou informací je, že není možné dojít k okamžitému přechodu z průběžně financovaného systému na fondový, jelikož by bylo nemožné kompenzovat ztrátu první generaci důchodců, kteří by měli naspořeno minimum na svůj důchod (celý život žili v průběžném systému) a v jejich důchodové době by již nikdo na ně neodváděl (Loužek 2013, s. 13).

1.4 Důchodové systémy v okolních zemích

V této podkapitole budu představovat, jak fungují důchodové systémy v okolních zemích, jelikož pro reformu u nás v České Republice mohou být inspirací. Celkově představím důchodový systém v Německu, Velké Británii, Švédsku, Francii a na Slovensku.

1.4.1 Německo

Dnešní základní podoba důchodového systému v Německu je založena na principu průběžně financovaného systému. Do prvního pilíře přispívá zaměstnavatel se zaměstnancem, a to ve výši 19 procent. Osoby samostatně výdělečně činné odvádějí stejnou procentuální sazbu. Účast v tomto pilíři je povinná jak pro zaměstnance, tak pro určité skupiny OSVČ. Německo má rekordně nízkou dobu povinné účasti v systému, a to konkrétně pět let. To znamená, že pro to, aby člověk mohl pobírat důchod z Německa, tak mu stačí tam pracovat pouze pět let. Do důchodu se odchází v 65 letech, ale je možné jít do penze i dříve. V tu chvíli bude výše měsíčních dávek snížena o 0,3 procenta. Celý základní důchodový systém je dávkově definovaný. Důchod se odvíjí od počtu odpracovaných let a od individuálních výdělků. Pokud by jeden z manželů zemřel, tak by se část důchodových nároků přesunula na vdovu nebo vdovce, případně na žijící děti. Celý německý důchod je velice štědrý. Německý důchodce dosahuje až 70 procent předchozích čistých příjmů. Německo ještě má druhý pilíř, který byl založen již v roce 2001. Ten se skládá z doplňkových schémat, na které přispívá zaměstnanec, zaměstnavatel i stát pomocí příspěvků, či daňového zvýhodnění. Celý druhý pilíř je dobrovolný. Schémata musí garantovat minimálně hodnotu vloženou účastníkem a jdou vybrat pouze po dovršení důchodového věku. Druhý pilíř byl založen s myšlenkou, že bude náhradou za snižující se příspěvek ze základního prvního důchodového pilíře. Třetí pilíř v Německu je často spojován s životním pojištěním, ze které znovu mohou lidé čerpat daňové zvýhodnění (Loužek 2013, s. 27).

V dnešní době se hodně mluví o udržitelnosti německých důchodů. Aktuální poměr mezi pracujícími lidmi a důchodci je 3:1. V roce 2035 však dojde dle demografického 0,5:1. Řešení, které doporučuje většina expertů je prodloužení věku odchodu do důchodu, dále by mělo Německo více podporovat rodinnou politiku, jelikož se aktuálně v Německu vývoje obyvatelstva ke zvratu, kdy poměr bude 1:1. O dalších 5 let později nastane poměr rodí 1,4 dítěte na jednu ženu (Euro 2018).

1.4.2 Velká Británie

Důchodový systém ve Velké Británii se výrazně liší od německého důchodového systému, který jsem popisoval výše. Britové používají fondový důchodový systém, který je více pilířový.

První pilíř je průběžně financovaný a přispívají do něj zaměstnanci i osoby výdělečně činné. U zaměstnanců je pojistné složeno z 10 procent, které platí zaměstnanec a z 11,9 procenta, které platí za zaměstnance zaměstnavatel. Celý první pilíř je tvořen základním státním důchodem a druhým státním důchodem. Státní důchody vyplácené z prvního pilíře má Velká Británie nejnižší v Evropě. Je to hodně založeno na tom, že lidé ve Velké Británii jsou zvyklí se sami připravovat na svoje stáří. Díky tomu Britové aktuálně nemusí řešit udržitelnost jejich důchodového systému, jelikož je velice stabilní.

Druhý pilíř je pro občany dobrovolný. Neexistuje žádný formální závazek se tohoto pilíře účastnit. Je tvořen podnikovými schématy, důchodového pojištění a kapitálového pojištění. Zaměstnanci se mohou účastí v druhém pilíři vyvázat z druhého státního důchodu. To znamená, že zaměstnanec odvádí stále stejnou výši (10 procent), ale méně peněz odvádí do prvního pilíře a část se odvádí právě do fondů na jeho individuální účet. To samozřejmě způsobí, že se jeho státní důchod z prvního pilíře sníží. Velká většina obyvatel Velké Británie využívá vyvázání z druhého státního důchodu. Zda se jedná o výhodný, či nevýhodný krok záleží na vývoji na finančních trzích. Účastníkem druhého státního důchodu nejčastěji zůstávají lidé s nízkými příjmy (Loužek 2013, s. 29).

1.4.3 Švédsko

Ve Švédsku je dobře fungující více pilířový systém. Švédsko si prošlo úspěšnou reformou, kdy zavedlo povinné spoření do fondů prostřednictvím druhého důchodového pilíře. Tato reforma proběhla na konci minulého století v roce 1998. Nový systém má dvě složky: NDC (průběžně financovaný příspěvkově definovaný) a FDC (fondově příspěvkově definovaný). Občan platí 16 procent do NDC a 2,5 procenta do FDC, což je celkem 18,5 procenta z hrubé mzdy, které si zaměstnanec se zaměstnavatelem rozdělí napůl. Na tyto příspěvky také existuje strop, ale pouze u zaměstnanců, zaměstnavatelé platí stále plnou výši. Strop je dán jeden a půl násobkem průměrné hrubé mzdy.

První pilíř je tvořený právě ze složky NDC. Podstatou tohoto pilíře jsou fiktivní individuální účty. Funguje to tak, že každý občan má vytvořený fiktivní individuální účet,

kde mu narůstá číselná hodnota, dle které mu bude v důchodovém věku vyplácen důchod. Tento účet se nazývá fiktivním, jelikož reálně tam žádné peníze neleží, protože jde stále o systém průběžného vyplácení. To znamená, že veškeré peníze, které občan dnes odvádí, jsou okamžitě použity na vyplacení dnešních důchodů. Velkou výhodou je, že přesně tu část, kterou dnes občan odvede, má díky fiktivnímu účtu garantovanou i na svůj důchod. Dávky z prvního pilíře mohou být vypláceny od věku 61 let, jinak je důchodový věk pružný, což znamená, že lidé mohou odejít do důchodu i déle za účelem vyšších dávek. Tímto chce stát lidi motivovat, aby pracovali déle, jelikož budoucí dávky jsou vypočítávány z celoživotních příjmů (Loužek 2013, s. 30).

Velmi důležitým cílem veřejného důchodového systému ve Švédsku je udržet kvalitní zajištění na stáří pro všechny občany. Proto nový důchodový systém má i základní garantovanou částku, která zajišťuje minimální životní úroveň pro občany, kteří měli během produktivního života nulový nebo velmi nízký příjem. Tato garantovaná částka plně nahrazuje důchodový příjem z NDC schématu. Minimální dávka je vyplácena z obecných daňových příjmů státu a je úplně oddělena od NDC schématu, který je závislý na celoživotních příjmech občana. Dávka se vyplácí od věku 65 let a je indexována podle cen a ne podle průměrné mzdy, jak bývá zvykem (Loužek 2013a, s. 30), (Loužek 2013b, s. 31).

Druhý pilíř je tvořený z povinného spoření do fondů. Z celkových příspěvků jde, jak už jsem zmiňoval výše, pouze 2,5 procenta. Tyto příspěvky jsou již na reálné individuální účty. Účastníci si mohou vybírat, do jakých fondů chtějí investovat a mohou toto rozhodnutí kdykoliv změnit.

Velkou výhodou nového důchodového systému je velmi úzké spojení se zaplacenými příspěvky a budoucími dávkami. V tom byl starý důchodový systém velmi nespravedlivý. Dříve to fungovalo tak, že celý život občané přispívali do systému příspěvky, ale jejich budoucí dávky byly vypočítávány pouze z patnácti nejúspěšnějších let (podle výše příjmu). V tu chvíli byli znevýhodněni občané s dlouholetou úspěšnou kariérou (Loužek 2013, s. 31).

1.4.4 Francie

Francouzský důchodový systém se skládá ze třech pilířů, kde první pilíř je čistě průběžně financovaný, druhý fondový a třetí pilíř je tvořen dobrovolným spořením.

První pilíř je čistě průběžně financovaný. Do systému platí příspěvky zaměstnavatelé i zaměstnanci a budoucí dávky se odvíjejí od výše příjmu, který daný člověk pobíral během aktivního života. Konkrétně se sleduje nejlepších 25 let zaměstnance. Výše příspěvků je 6,55 procenta pro zaměstnance a 9,8 procenta pro zaměstnavatele. Dále ještě existuje povinný příspěvek pro zaměstnance ve výši 5,1 procenta. Ve Francii není stanovený povinný věk pro odchod do důchodu. Běžně se odchází mezi věkem 60 – 65 let. Každý občan pro plnohodnotný důchod musí splnit povinnou dobu pojištění, která je 42,5 let. To znamená, že člověk, který začal pracovat ještě před 18. narozeninami, tak může odejít do důchodu již v šedesáti letech. Občan Francie, který nesplní minimální dobu pojištění, tak má následné důchodové dávky krácené. Když naopak bude pracovat déle než povinných 42,5 roku, tak to nijak zohledněné není. Dále mají garantovaný minimální důchod, který obdrží každý občan, zbytek důchodových dávek se odvíjí dle příjmu, jak jsem psal výše.

Druhý pilíř je dobrovolný. Je tvořený fondovými schémata, které jsou příspěvkově definované. Součástí druhého pilíře jsou také doplňková schémata pro zemědělce a OSVČ (Loužek 2013, s. 32).

Třetí pilíř francouzského důchodového systému je tvořen dobrovolnými spořeními. Tyto spoření ve Francii nabízejí převážně banky, pojišťovny a penzijní fondy (Loužek 2013, s. 33).

Aktuálně se ve Francii připravuje důchodová reforma, která by měla zvýšit minimální důchod až na 1 000 euro (přibližně 26 000 Kč) a zároveň se začíná řešit otázka, zda je aktuální důchodový systém udržitelný do budoucna. Proto se řeší, zda se stanoví doba pro odchod do důchodu. Jeden z návrhů je 64 let věku (Novinky 2019, Česká televize 2019).

1.4.5 Slovensko

Na Slovensku provedli radikální změnu důchodového systému, podobně jako v Maďarsku a v Polsku. Dřívější první pilíř průběžně financovaný byl celý přebudován. Dále byl zaveden druhý pilíř, který je fondový a funguje jako důchodové spoření. Třetí pilíř je celý dobrovolný, ale byl obohacen o nové možnosti, jako je například životní pojištění nebo spoření od banky.

První pilíř, jak už jsem výše zmiňoval je státní a průběžně financovaný. Tento pilíř spravuje sociální pojišťovna a přispívá do něj zaměstnavatel za své zaměstnance 18 procent z hrubé mzdy. Vybrané pojistné stát používá na vyplácení aktuálních penzijních dávek, které se indexují podle inflace a mezd. Při přebudování prvního pilíře byl stanoven pevný odchod do důchodu na 62 let věku, jak pro muže, tak pro ženy. Když člověk odešel do důchodu předčasně, tak mu byl krácen o 0,5 procenta za každý měsíc, o který šel do důchodu dříve. Na Slovensku existuje také zvýhodnění déle pracujících lidí, jelikož zase naopak člověk, který šel do důchodu déle, než v 62 letech, dostává zvýhodnění v podobě bonusu 0,5 procenta za každý měsíc (Loužek 2013, s. 33).

V dnešní době je již hranice odchodu do důchodu posunuta na 64 let věku. Ženy mají možnosti odejít do důchodu o 1,5 roku dříve, ale zaleží na počtu vychovaných dětí (Echo24 2019).

V roce 2015 byl stanoven minimální důchod, který má za úkol zajistit důstojné stáří lidem, kteří v průběhu svého života měli nízké příjmy. Podmínkou je, že museli být pojištěni minimálně 30 let. Pokud tuto podmínku člověk dodržel, tak obdržel od státu minimální důchodu ve výši 269,50 eura. Pokud občan byl pojištěn déle, konkrétně 40 let a více, tak je minimální důchod vyšší, 311,40 eura (Wikipedie 2019).

Druhý pilíř na Slovensku tvoří podstatnou část reformy a představuje důchodové spoření. Vznikl 01.01.2005 a je příspěvkově definovaný. Přejít na tento nový důchodový systém nebyl jednoduchý, jelikož bylo potřeba rozdělit občany do dvou skupin. Jedna skupina byli lidé mladší 16 let, kteří vstupují do tohoto systému povinně při nástupu do prvního zaměstnání. Druhá skupina lidí, starší 16 let, dostala na výběr. Lidé se mohli rozhodnout, zda vstoupí do druhého pilíře, nebo chtějí zůstat v pilíři prvním. Pro lidi, kteří se rozhodli vstoupit do druhého pilíře, byla možnost do určité doby z něj znovu vystoupit. Pokud však tuto dobu nestihli, tak již v něm museli zůstat. Forma druhého pilíře funguje tak, že polovina příspěvků jde sociální pojišťovně (průběžně financovaný pilíř) a druhá polovina jde na individuální účty. Konkrétně to znamená, že 9 procent z hrubé mzdy je odvedeno do prvního pilíře a zbylých 9 procent z hrubé mzdy (jelikož je stanoven pevný příspěvek 18 procent z hrubé mzdy, jak jsem psal výše) jde na individuální účet občana (Loužek 2013a, s. 33), (Loužek 2013b, s. 34).

Třetí pilíř je dobrovolný a je tvořen různými produkty, které dávají občanům možnost důchodového spoření. Konkrétně se jedná například o doplňkové důchodové spoření,

životní pojištění, spoření v bankách a podílové fondy. Příspěvky, které účastníci těchto produktů platí, jsou od státu daňově zvýhodněné (Loužek 2013, s. 34).

1.5 Důchodový systém v České republice

V této kapitole budu podrobně popisovat, jak dnes funguje důchodový systém v České republice. Ukáži, z čeho se vyplácí dnešní důchodové dávky, dále z čeho a jak se dané dávky vypočítávají, podrobně popíši fungování dnešního prvního pilíře, dále se v krátkosti zastavím u zrušeného druhého pilíře a na závěr v čem spočívá třetí důchodový pilíř.

1.5.1 Financování důchodového systému

Důchodový systém České republiky je dnes financovaný pomocí odvodu sociálního pojištění, které odvádí zaměstnanec, zaměstnavatel i osoba samostatně výdělečně činná. Celkem zaměstnavatel odvádí za svého zaměstnance 24,8 procenta z hrubé mzdy do sociálního systému, z čeho důchodové pojištění tvoří 21,5 procenta. Sám zaměstnanec odvádí 6,5 procenta. U osoby samostatně výdělečně činné je to 29,2 procenta z vyměřovacího základu a přímo na důchodové pojištění připadá 28 procent. Důchodového pojištění se za jistých podmínek musí účastnit i osoba výdělečně činná na vedlejší činnost, a to ve chvíli, kdy přesáhne rozdíl příjmů a výdajů hranici 78 476 Kč. Dále se také může člověk dobrovolně účastnit důchodového pojištění. To mohou být studenti, lidé ucházející se o práci a jsou vedeni na úřadu práce, občané vydělávající v cizině nebo pracující v České republice ve prospěch zahraničního zaměstnavatele. Pokud se člověk chce účastnit tohoto dobrovolného spoření, tak má stanovenou sazbu stejně jako osoby samostatně výdělečně činné 28 procent z vyměřovacího základu, což je jedna čtvrtina průměrné hrubé mzdy platné v daném roce. Správcem těchto odvedených peněz je okresní správa sociálního zabezpečení (Ministerstvo práce a sociálních věcí 2020).

1.5.2 První pilíř

Jedná se o státní systém důchodového zabezpečení, který je průběžně financovaný. Je financovaný z aktuálně ekonomicky aktivních občanů, kteří odvádějí výše uvedené odvody do státního rozpočtu. Z něho jsou dále vyplácené dnešní důchody.

Účastníkem prvního pilíře je každý zaměstnanec, osoba samostatně výdělečně činná či dobrovolný účastník. Současný průměrný důchod seniorů je 15 486 Kč.

Nárok na státní důchod má každý člověk, který dosáhl důchodového věku a zároveň dosáhl potřebné doby důchodového pojištění. Maximální důchodový věk byl v roce 2018 stanoven na 65 let. To znamená, že člověk může nejdéle odejít do důchodu v 65 letech, ale pokud dosáhne dříve požadované doby důchodového pojištění, tak může odejít i dříve. U žen se také důchodový věk může lišit podle počtu vychovaných dětí. Doba, kterou člověk musí mít splněnou účastí na důchodovém pojištění je v roce 2020 stanovená na 35 let. Do této doby se počítají i náhradní doby pojištění, což jsou například:

- Doby, kdy byl člověk evidovaný úřadem práce jako uchazeč o zaměstnání,
- Vychovávání dítěte do 4 let věku,
- Když člověku byl přiznán invalidní důchod III. stupně,
- Pokud vykonával základní vojenskou službu,
- A také pokud člověk studoval po dosažení 18 let věku na střední, vyšší odborné a vysoké škole (započítává se pouze prvních 6 let studia).

Velmi důležité je rozlišit potřebnou dobu pojištění pro nárok na starobní důchod a dobu pro výpočet výše dávek starobního důchodu. Minimální potřebná doba slouží k tomu, aby člověk měl vůbec nárok na starobní důchod. Dále z reálné doby pojištění se poté výše důchodových dávek vypočítává (Kurzy 2020).

Výpočet starobního důchodu není jednoduchý, jelikož do něj vstupuje velké množství faktorů, proto je na internetu k dispozici mnoho kalkulaček. Zkusím zde uvést základní parametry, které je potřeba pro výpočet starobního důchodu znát. Výše jsme si již stanovili, co znamená doba pojištění a důchodový věk. Dále je potřeba znát, co znamená vyměřovací základ. To je u zaměstnance hrubý roční příjem a u osob samostatně výdělečně činných se jedná o roční vyměřovací základ pro výpočet pojistného. Tento vyměřovací základ má svůj strop, který je stanovený 48násobkem průměrné hrubé mzdy, to znamená, že v České republice máme stanovenou i maximální možnou měsíční dávku starobního důchodu. Dále je tento vyměřovací základ násoben koeficientem, který zaručuje porovnání výdělků z minulosti s výdělky současnými. Tím, že je stanoven maximální důchod, tak je stanovený i minimální důchod. Ten je ve výši základní výměry (ta je stejná pro všechny důchodu, nejen starobní) sečtenou s minimální procentuální výměrou 770 Kč. Základní výměra pro rok 2020 je stanovena 3 490 Kč, to znamená, že

pro letošní rok (2020) je stanoven minimální starobní důchod na 4 260 Kč. Procentuální výměra důchodu se počítá procentuální sazbou odpovídající délce pojištění. Tato sazba se může samozřejmě snížit předčasným odchodem do důchodu, ale zároveň i zvýšit přesluhování, kdy člověk dál pracuje i když už dosáhl důchodového věku. Procentuální výměra se zvyšuje o 1,5 procenta za každých celých 90 dní výkonu pracovní činnosti po vzniku nároku na starobní důchod (Česká správa sociálního zabezpečení 2020).

1.5.3 Zrušený druhý pilíř

Druhý důchodový pilíř v České republice byl vytvořen 01.01.2013, kdy bylo umožněno do něj vložit každý měsíc 3 procenta z odvodu do prvního pilíře. To však mělo podmínku, že člověk k těmto 3 procentům musel ještě přispět další 2 procenta ze své vlastní hrubé mzdy. Celý tento pilíř byl fondový, skrz který si lidé spořili na vlastní důchod. Do tohoto systému mohl člověk vstoupit maximálně ve věku 35 let. Účastník měl možnost si vybrat ze čtyř investičních strategií, kde samozřejmě nešlo o garantované výnosy a s vyšším potenciálem výnosu přibývalo také vyšší riziko. Velkou výhodou tohoto pilíře bylo, že pokud dotyčný zemřel, tak peníze šly dědickým řízením a nepřipadaly automaticky státu. Celý tento pilíř byl zrušen k 01.01.2016 (Aktuálně 2015).

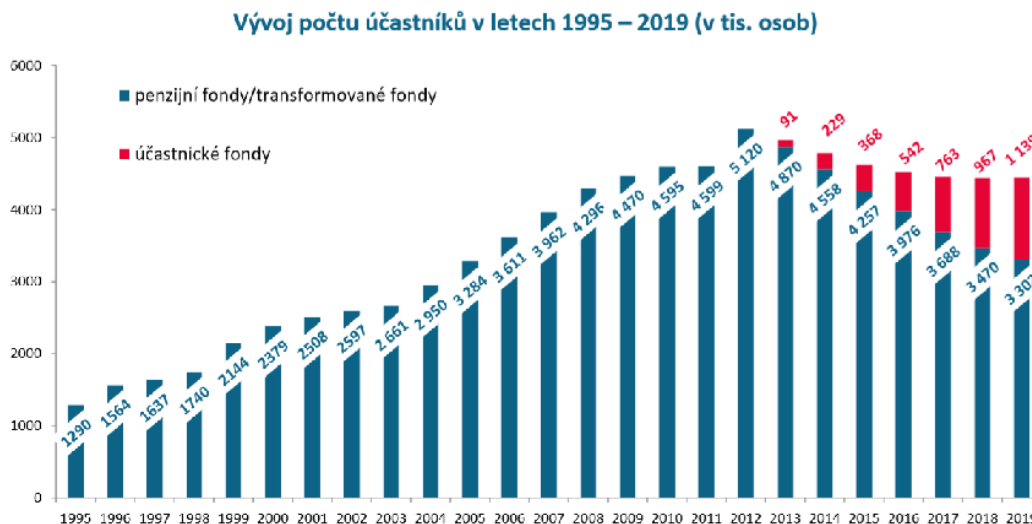
1.5.4 Třetí pilíř

Základní stavebním kamenem třetího důchodového pilíře jsou státem dotované produkty. Hlavním tímto produktem je doplňkové penzijní spoření, dříve penzijní připojištění a dále ještě například životní pojištění.

I dnes se stále můžeme setkat se starým produktem penzijního připojištění, jelikož produkt může běžet u lidí, kteří ho měli dříve sjednaný a nechtěli se přesunout k novému produktu doplňkového penzijního spoření. Hlavní rozdílem těchto dvou produktů je, že penzijní připojištění je tvořeno pomocí transformovaných fondů, kde je garantované zhodnocení, ale v dnešní době již tento produkt nově nesjednáme. Možnost sjednávat tento starý garantovaný produkt skončila v lednu 2013. Nové doplňkové penzijní spoření je tvořeno pomocí účastnických fondů, kde má stejně jako v bývalém druhém pilíři účastník možnost volby investiční strategie. Zhodnocení v tomto novém produktu není garantované a člověk může mít i záporné zhodnocení. Je nutno říct, že nový produkt doplňkového penzijního připojištění má mnohem vyšší potenciál zhodnocení, ale i tak

většina lidí zůstala stále u staré verze tohoto produktu. To je vidět v grafu, který je vložený níže.

Obr. 1: Porovnání penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření

Zdroj: Asociace penzijních společností ČR (2019)

Tyto dva produkty zprostředkovávají penzijní společnosti a zároveň jsou státem dotované. Státní dotace začíná od měsíčního příspěvku 300 Kč účastníka, kdy mu stát vloží na jeho účet dalších 90 Kč. Každých dalších 100 Kč měsíčně od účastníka se zvyšuje i státní podpora konkrétně o 20 Kč. Takto to postupuje až do výše 1 000 Kč měsíčně příspěvku účastníka, kdy od státu dostane každý měsíc dalších 230 Kč. Pokud účastník přispívá ještě více než 1 000 Kč měsíčně, tak už mu nenabíhá další přímá státní podpora (ta je maximálně 230 Kč měsíčně), ale má možnost využít daňového zvýhodnění až do výše 24 000 Kč za rok. Tato částka se počítá ze součtu výše měsíčního příspěvku nad 1 000 Kč, to znamená, že ideální využití těchto dvou produktů je platit si měsíčně 3 000 Kč a tím od státu účastník obdrží 230 Kč měsíčně přímo do produktu a zároveň na konci kalendářního roku může využít daňové zvýhodnění 24 000 Kč (Asociace penzijních společností 2019)

Tab. 2: Výhody penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření

Příspěvek účastníka (měsíčně Kč)	Státní příspěvek (měsíčně Kč)	Daňová úspora (ročně Kč)	Celkem (ročně Kč)
300	90	0	1080
1000	230	0	2760
1500	230	900	3660
2000	230	1800	4560
3000 a víc	230	3600	6360

Zdroj: Asociace penzijních společností ČR (2019)

Dalším produktem, který je možno využít v rámci třetího důchodového pilíře je produkt investičního životního pojištění. Tento produkt spravuje životní pojišťovna a je státem dotovaný pouze skrz daňové zvýhodnění. Neprobíhají zde žádné státní měsíční příspěvky, ale účastník ve chvíli, kdy si platí 2 000 Kč měsíčně, tak má znovu možnost využít daňového zvýhodnění ve výši 24 000 Kč.

Jak u penzijního připojištění, doplňkového penzijního spoření, tak životního pojištění je potřeba pro řádné daňové zvýhodnění dodržet důležitou podmínku ponechání peněz v produktu až do 60 let věku. Pokud účastník si uplatňoval daňová zvýhodnění a rozhodl se prostředky vybrat před 60. narozeninami, tak je povinen výběr dodanit (Wikipedie 2019).

Do všech těchto tří produktů může účastníkům přispívat zaměstnavatel, který díky tomu má od státu také daňové zvýhodnění až do výše 50 000 Kč ročně (Asociace penzijních společností 2019).

1.5.5 Předdůchod

Důležité je zmínit, že v České republice máme možnost od roku 2013 jít do tzv. předdůchodu. Pozor, neplést si předčasný důchod a předdůchod. Když člověk jde do předčasného důchodu, tak se mu sníží důchodové dávky. Předdůchod funguje tak, že člověk dostává pravidelnou penzi od penzijních společností z vlastních naspořených peněz v doplňkovém penzijním spoření nebo také ho může ze svých produktů vyplácet životní pojišťovna. Využít tuto možnost nemůže každý občan České republiky, jelikož jsou stanovené zákonné podmínky:

- Lze o něj zažádat nejdříve 5 let před dosažením věku, který je potřeba k pobírání starobního důchodu od státu,
- Občan musí spořit minimálně 60 měsíců skrz doplňkové penzijní spoření, do této doby se započítává i spoření skrz dřívější produkt penzijního připojištění,
- Předdůchod musí člověk čerpat minimální 2 roky a zároveň minimální měsíční dávka musí být rovna 30 procent průměrné měsíční hrubé mzdy.

To znamená, že pokud člověk chce jít do důchodu co nejdříve (to znamená o 5 let dříve než normálně), tak musí mít naspořeno v rámci III. důchodového pilíře minimálně 614 250 Kč. V tu chvíli může odejít do důchodu o 5 let dříve a jeho měsíční dávka z vlastních peněz by byla 10 237 Kč.

Velkou výhodou je, že člověk se v předdůchodu stává státním pojištěncem. To znamená, že nemusí platit zdravotní pojištění a zároveň už také nemusí být účastníkem sociálního pojištění. Malou nevýhodou v této věci je, že předdůchod se nezapočítává do doby pojištěných let, což může mít vliv na výši pozdějšího státního starobního důchodu. Dále občan může během předdůchodu pracovat nebo podnikat. U podnikání je nevýhodou, že v tu chvíli je povinen znovu začít platit sociální pojištění, ale zase se mu začíná započítávat doba do doby pojištění pro pozdější výpočet starobního důchodu. U zdravotního pojištění bude platit pojistné jako při vedlejší činnosti.

Nevýhodou, jak jsem již výše psal, je pojistná doba sociálního pojištění, kam se předdůchod nezapočítává. Další nevýhodou je, že tato forma neřeší nízký budoucí důchod, naopak ho ještě snižuje. Řeší pouze velkou nezaměstnanost lidí v předdůchodovém věku. A největší nevýhodou je, že je málo dosažitelný pro lidi s malým příjmem, jelikož je vyplácen z vlastních zdrojů a není nijak od státu dotován (Wikipedie 2019).

2 Aktuální situace v České republice

V této kapitole se budu z velké části věnovat demografickému vývoji obyvatelstva v České republice, jelikož je to aktuálně jeden z nejdůležitějších faktorů, který má vliv na náš důchodový systém. Celý náš první pilíř je na tomto demografickém vývoji postaven. Ve druhé části této kapitoly přidám informace z mé vlastní praxe z oblasti poradenství. Konkrétně tomu, jak dnes Češi na důchod pohlížejí. Popíši, co by Češi rádi ve svém důchodovém věku dělali, kolik na to budou potřebovat financí, kolik si na důchod spořili před setkáním s poradce, a kolik po tomto setkání. Tyto dvě části této kapitoly můžeme vnímat jako objektivní pohled (pomocí reálných čísel) a subjektivní pohled (názory lidí).

2.1 Demografický vývoj obyvatelstva České republiky

Tato část je opravdu klíčová pro celý náš důchodový systém. Jak už bylo zmíněno, aktuálně máme průběžný důchodový systém, který je postavený na odvodech ekonomicky aktivního obyvatelstva. Počty těchto lidí nám ukáže právě demografický vývoj obyvatelstva. Budu sledovat tři věkové skupiny. První z nich jsou děti a mládež, to znamená porodnost, jelikož se jedná o budoucí pracující lid. Tato čísla nás budou zajímat hlavně do budoucnosti. Další skupinou jsou aktuálně pracující občané. To jsou lidé, kteří aktuálně odvádějí sociální pojištění a tím platí dnešní důchodové dávky. Zároveň nás tito lidé zajímají i kvůli budoucnosti, jelikož se jedná o budoucí důchodce a my můžeme díky tomu říct, jaká nás čeká budoucí situace. Poslední věkovou kategorií jsou důchodci. Zde je pro nás nejvíce důležité prodlužování jejich věku, jelikož čím déle budou lidé žít, tak tím déle jim stát bude muset vyplácet důchodové dávky.

2.1.1 Porodnost

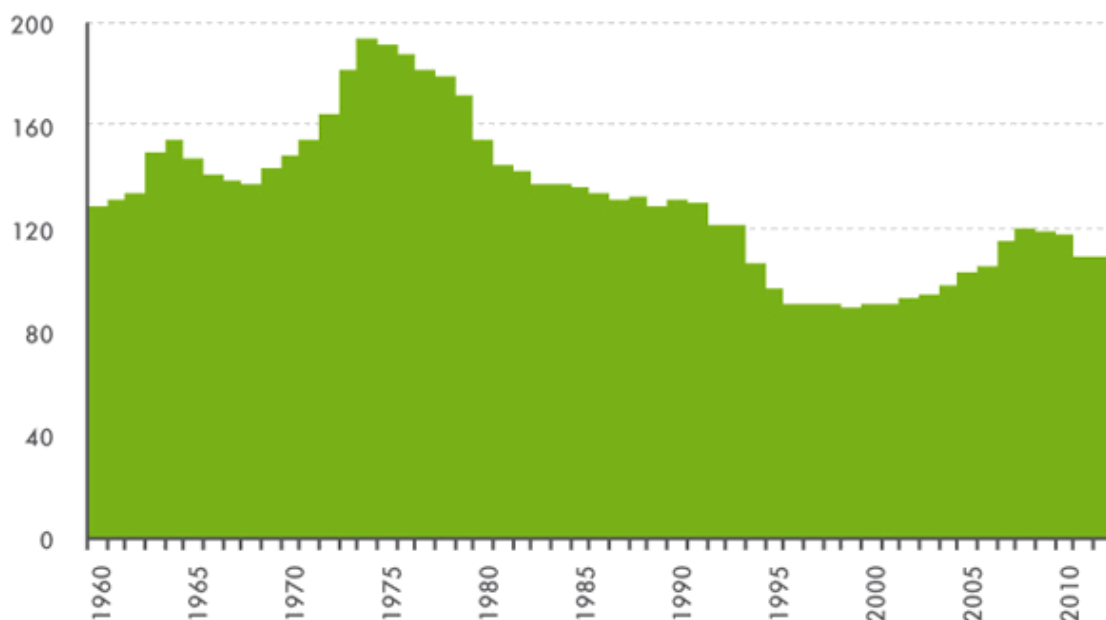
Začnu porodností, která je pro nás aktuálně velice důležitá ohledně přírůstku nově pracujícího lidu. Bohužel aktuálně nejsme ve fázi, kdy by se rodilo takové množství dětí jako v minulosti, jako bylo například za dob Husákových dětí.

Husákovy děti je označení pro silnou populační vlnu v době Československa v 70. letech 20. století. Tato vlna dostala toto označení po bývalém prezidentovi Československa Gustávu Husáka, kdy jeho politika byla označována za příčinu vysoké plodnosti. V té době stát dával rodičům k dispozici levné novomanželské půjčky, rodiny

s dětmi dostávaly nové bydlení a postupně se zvyšovaly přídavky na děti (Wikipedie 2020).

Vrchol této doby byl v roce 1974, kdy se v Československu narodilo 194 215 živých dětí a konkrétně to znamenalo plodnost 2,43 dítěte na jednu ženu. Postupem času se tato plodnost snižovala, v roce 1990 byla plodnost 1,89 dítěte na jednu ženu a v roce 1999 se dokonce narodilo pouze 89 471 živých dětí a plodnost byla pouze 1,13 dítěte na jednu ženu. Tento rok byl zatím nejhorší v historii a ročník 1999 je považován za nejslabší. Na obrázku níže můžete vidět, jak se počet narozených živých dětí pohyboval od roku 1960 až do roku 2012 (Český statistický úřad 2014).

Obr. 2: Vývoj počtu narozených dětí v období 1969 – 2012

Zdroj: Český statistický úřad (2014)

Proč vůbec zmiňuji tuto generaci je jednoduché. Dnes se jedná o lidi v produktivním věku. Těmto lidem je dne přibližně 45 – 50 let a aktuálně pracují a odvádějí sociální pojištění na podporu dnešních důchodců. Problém nastane ve chvíli, kdy se tato velká vlna lidí dostane do důchodového věku. Tato situace nás čeká přibližně v období 2035 až 2040, kdy opravdu velké množství lidí půjde do důchodu. V dnešní době do důchodu chodí přibližně 95 000 nových starobních důchodců. Ve výše uvedených letech jich můžeme očekávat v průměru kolem 160 000, což je opravdu velice rozdílné číslo. Dojde k velkému zlomu, kdy ubude velký počet pojištěnců sociálního pojištění a v jednu chvíli přibude velké množství důchodců.

Aktuálně jsem zmiňoval pouze jednu generaci lidí, která hodně zahýbá celým důchodovým systémem České republiky. Je potřeba se ale na porodnost koukat dlouhodobě a podívat se i na aktuální čísla, jak je na tom náš stát s porodností.

Tab. 3: Počet narozených dětí v letech 2005 - 2015

Rok	Narození celkem	Vitalita					Živě narození na 1 000 obyvatel	Mrtvě narození na 1 000 narozených
		živě	chlapci	dívky	počet chlapců na 100 dívek	mrtvě		
2005	102 498	102 211	52 453	49 758	105	287	10,0	2,80
2006	106 130	105 831	54 612	51 219	105	299	10,3	2,82
2007	114 947	114 632	58 475	56 157	107	315	11,1	2,74
2008	119 842	119 570	61 326	58 244	104	272	11,5	2,27
2009	118 667	118 348	60 368	57 980	105	319	11,3	2,69
2010	117 446	117 153	60 220	56 933	104	293	11,1	2,49
2011	108 990	108 673	55 789	52 884	106	317	10,4	2,91
2012	108 955	108 576	55 536	53 040	105	379	10,3	3,48
2013	107 117	106 751	54 702	52 049	105	366	10,2	3,42
2014	110 252	109 860	56 410	53 450	105	392	10,4	3,56
2015	110 764	111 162	56 817	53 947	106	398	10,5	3,59

Zdroj: Český statistický úřad (2016)

Na výše uvedené tabulce můžeme vidět detailně zobrazený vývoj porodnosti v letech 2005 – 2015. Hlavní sloupec, který nás zajímá je s živě narozenými dětmi. Z čísel je vidět mírná kolísavost mezi počtem živě narozených dětí v daném roce. Nedochozí ale k velkým výkyvům a nejčastěji se počet nově narozených dětí pohybuje kolem 110 000. V dalších letech tomu nebylo jinak. V roce 2017 se narodilo 114 405, v roce 2018 114 036 a v posledním zaznamenaném roce 112 231 nově narozených živých dětí. Bohužel se v tomto ohledu stále zdaleka nepohybujeme v číslech 70. let 20. století.

2.1.2 Ekonomicky aktivní občané

Druhá skupina lidí jsou ekonomicky aktivní občané, tedy ti, kteří platí sociální pojištění a přispívají tím na dnešní důchodce. V dnešní době jich je přibližně 5 506 000 lidí (data z roku 2018). Do této velké skupiny jsou zařazeni zaměstnanci, osoby samostatně výdělečně činné a dobrovolní účastníci na sociálním pojištění. Celkově na důchodový účet tyto lidé odvedli v roce 2018 445,5 mld. Kč, což při průměrném důchodu v roce 2018 12 391 Kč stačilo na výdaje ve výši 423,5 mld. Kč. Tento výdej je brán na všechny důchody, které stát dnes občanům poskytuje, to znamená: starobní, invalidní, vdovský a sirotčí. Výdaje čistě na starobní důchod v roce 2018 činily 351,2 mld. Kč. I když se zde zaměřuji jen na starobní důchody, tak je potřeba počítat s celkovým výdajem na důchody obecně, jelikož se tyto důchody vyplácejí ze stejného příjmu, jako ty starobní. To znamená, že v roce 2018 byl na důchodovém účtu přebytek v hodnotě 22 mld. Kč a

to jsme stále v době, kdy máme poměr mezi pracujícími a důchodci 2:1 (Hospodářská komora České republiky 2019).

Tab. 4: Příjmy a výdaje na důchody

<i>Rok</i>	Příjmy	Výdaje	Rozdíl
<i>2013</i>	323,8	373,4	-49,7
<i>2014</i>	333,0	376,4	-43,4
<i>2015</i>	352,0	385,5	-33,5
<i>2016</i>	372,9	389,2	-16,3
<i>2017</i>	405,3	404,4	0,9
<i>2018</i>	445,5	423,5	22,0

Zdroj: Hospodářská komora České republiky (2019), vlastní zpracování

Na výše uvedeném obrázku můžeme vidět, že v posledních dvou zaznamenaných letech je důchodový účet v přebytku. To je způsobeno hlavně velký růstem mezd a celkově ekonomickým růstem. Dalším faktorem je, že stále žijeme v době, kdy je ekonomicky aktivních lidí velké množství, tudíž velké množství lidí tvoří právě příjem na důchodový účet. Další věcí, na co je dobré se podívat, že přebytek není nikterak velký v porovnání s celkovými výdaji na důchodové dávky, konkrétně je 5,20 procenta.

2.1.3 Starobní důchodci

Poslední skupinou, kterou je důležité v demografickém vývoji sledovat jsou samotní důchodci. V prosinci roku 2018 stát vyplácel 2 410 000 starobních důchodů a toto číslo se každým rokem zvyšuje, jelikož postupně odchází do důchodu silné generace, ale zároveň díky lepšímu zdravotnictví se lidé dožívají delšího věku a v tu chvíli tráví v důchodu větší množství času (Hospodářská komora České republiky 2019).

Nejdříve začnu s nově přiznanými důchody. Tento počet se v letech 2013 až 2015 rapidně zvyšoval. V roce 2013 bylo nově přiznaných důchodů 83 252, v roce 2014 to bylo přes 8 500 nově přiznaných důchodů více, konkrétně 91 876. Největší skok byl v roce 2015, kdy stát nově přiznal rekordně 107 357 starobních důchodů, což je zatím historické maximum. V následujících letech se číslo stabilizovalo kolem 95 000 nově přiznaných důchodů za rok. Tyto nárůsty jsou naprosto objektivní, jelikož se jednalo převážně o přiznané starobní důchody k věkové hranici. Zmiňuji to z důvodu toho, že by tato čísla se dala zkreslit například velkým množstvím předčasných důchodů v daném roce. Dokonce

mezi roky 2014 a 2015, kdy byl největší nárůst v přiznání starobních důchodů, se konal pokles v přiznání předčasných starobních důchodů. Tato informace potvrzuje, že opravdu rostoucí číslo starobních důchodců je dáno demografickým vývojem obyvatelstva České republiky (Hospodářská komora České republiky 2019).

Další zajímavé porovnání je počet nových starobních důchodů s počtem zaniklých starobních důchodů. Na níže uvedeném obrázku je vidět, že nově přiznané starobní důchody převyšují zaniklé starobní důchody. A to je další faktor, který způsobuje hromadění lidí v důchodovém věku a zároveň budoucí problém pro Českou republiku.

Tab. 5: Vývoj počtu starobních důchodů

<i>Rok</i>	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Nově přiznané starobní důchody</i>	83 398	92 020	107 521	97 864	91 469
<i>Zaniklé starobní důchody</i>	87 490	85 432	87 338	80 796	86 989
<i>Rozdíl</i>	-4 092	6 588	20 183	17 068	4 480

Zdroj: Hospodářská komora České republiky (2019), vlastní zpracování

Dalším důvodem, proč se zvyšuje počet důchodců je prodlužování věku obyvatelstva, které je pravděpodobně dané i velkým vývojem ve zdravotnictví. Znovu využijí pro objektivitu tohoto tvrzení obrázky, kde je vidět každým rokem vyšší počet lidí ve vyšším věku (Statistika&my 2018).

Tab. 6: Počet lidí v důchodovém věku

Věková skupina	1987	1997	2007	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Počet obyvatel seniorského věku podle věkových skupin (tis.)									
65–69	425,8	472,6	473,8	635,9	657,3	671,1	693,0	691,4	684,5
70–74	296,2	413,2	363,0	423,6	452,8	482,0	495,2	532,7	569,7
75–79	301,2	268,2	327,5	302,0	303,5	308,6	323,7	340,1	358,6
80–84	159,8	133,4	223,6	238,0	237,2	236,6	232,0	229,2	226,6
85–89	60,6	87,4	96,6	126,1	128,2	131,3	135,0	138,7	141,8
90–94	13,2	22,8	21,9	36,9	42,0	45,4	47,1	49,0	49,9
95+	2,0	4,2	6,5	5,1	4,6	5,5	6,4	8,0	9,1

Zdroj: Statistika & my (2018)

Výše je vidět porovnání věkových skupin v důchodovém věku, opravdu přibývá každým rokem počet lidí ve vyšších věkových skupinách, což je opravdu zajištěno zlepšujícím se zdravotnictvím. Zároveň to znamená velký problém pro sociální politiku, a hlavně pro důchodový systém, který následně kvůli tomu může rychle zkolabovat.

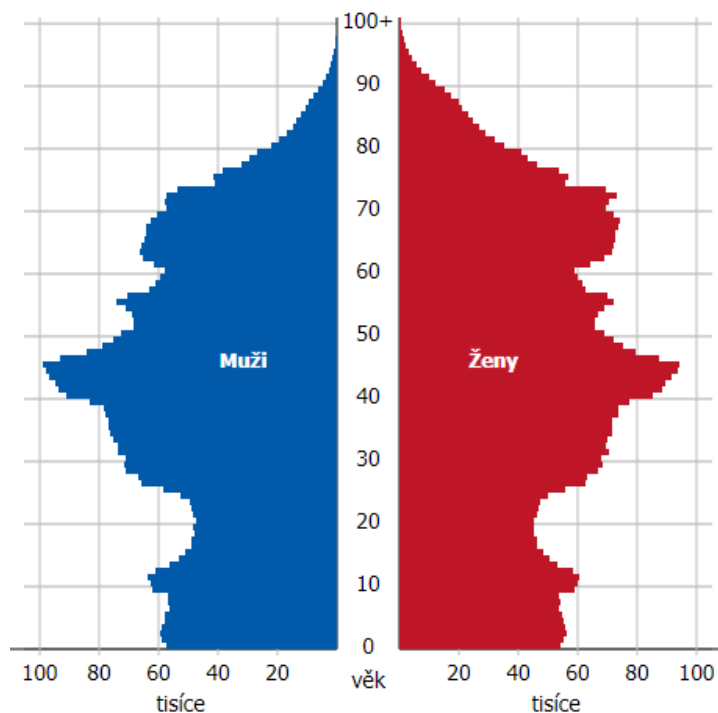
Na závěr ke starobním důchodcům bych ještě chtěl napsat, jak se aktuálně finančně mají, a v jaké výši se aktuálně důchodové dávky nacházejí. Každým rokem probíhá valorizace důchodu a aktuální průměrný důchod za rok 2019 se nachází ve výši 13 319 Kč měsíčně (Finance 2019).

2.1.4 Shrnutí

V této kapitole bych rád ukázal následný vývoj do budoucna, který je velmi důležitý pro celou moji vypracovanou bakalářskou práci.

Nejlepší a nejzajímavější shrnutí bude na grafu stromu života, který ukazuje počet lidí v každém věku v daném roce.

Obr. 3: Věková struktura 01.01.2020

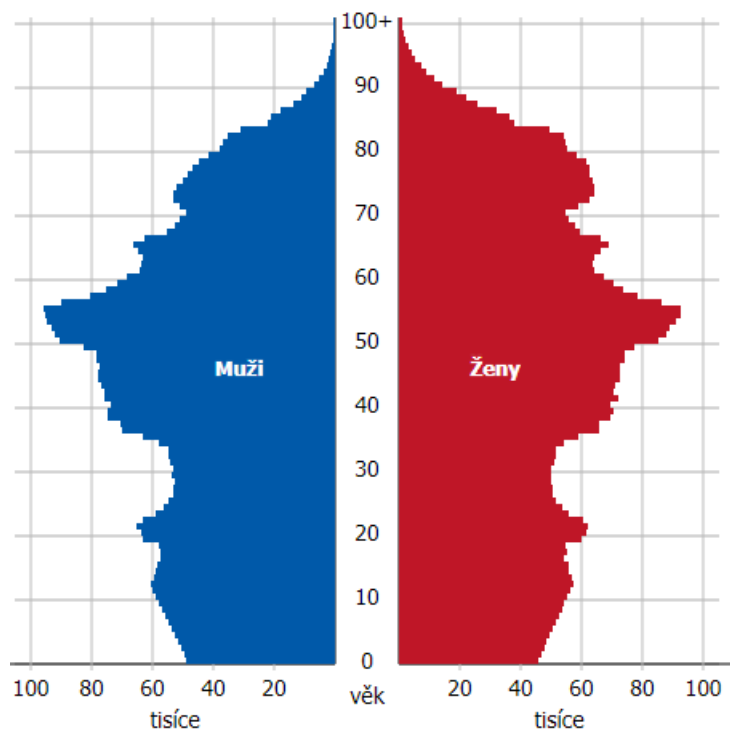

Zdroj: Český statistický úřad (2020)

Výše je na obrázku uvedený graf ze dne 1.1.2020, jak vypadala struktura obyvatelstva České republiky. Na první pohled je vidět nižší porodnost, než byla dříve. Tuto problematiku jsem popisoval podrobněji v podkapitole porodnosti. Další věcí, které si člověk na první pohled všimne, je velmi silná generace Husákových dětí, která vyčnívá od 40 do 47 let věku. Poslední věc, která je pro moji práci nejdůležitější, je počet lidí v důchodovém věku. Již v tomto roce je zde velké množství lidí, ale pro nás je důležitý hlavně vývoj do budoucna.

Posuneme se o pár let dál, konkrétně do roku 2030, jak bude vypadat struktura obyvatelstva České republiky a znovu se budu soustředit na tři kategorie, které jsem si vytyčil na začátku celé této kapitoly. Konkrétně tedy na porodnost, občany v produktivním věku a důchodce.

Obr. 4: Věková struktura 01.01.2030

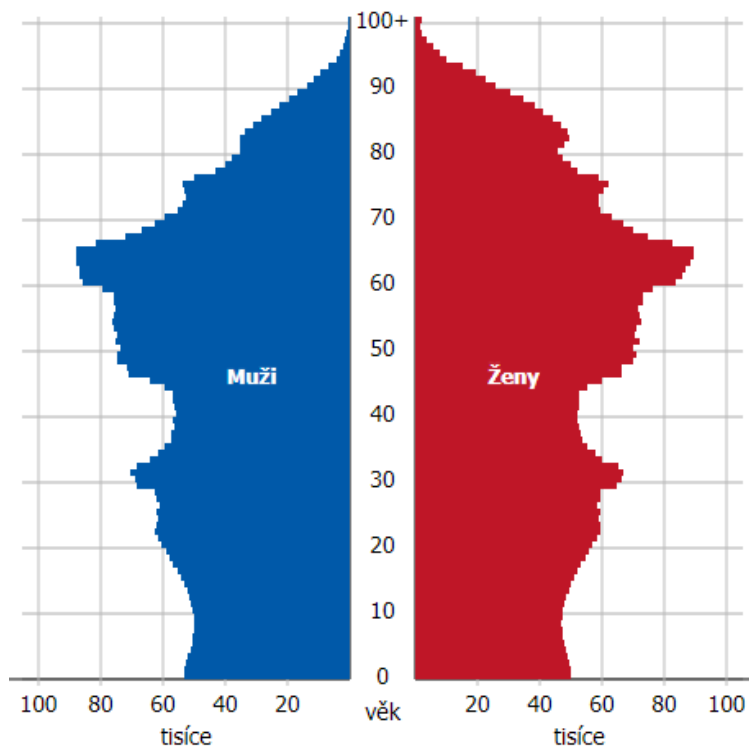

Zdroj: Český statistický úřad (2020)

Obyvatelstvo zestárlo o 10 let a věkové skupiny z předešlého obrázku se přesunuly o 10 let dál. První věc, co je vidět, je klesající porodnost. Ta logicky klesá z důvodu, že v roce 2030 budou mít nejčastěji děti slabé ročníky, které jsem zmiňoval v podkapitolce výše. Další věc, co se stala, že generace Husákových dětí se o 10 let posunula a na tomto obrázku jim je již 50 – 57 let. Poslední důležitý bod jsou znovu důchodci, kterých je aktuálně na tomto obrázku v důchodovém věku větší množství a to ze dvou důvodů, které jsem také již dříve zmiňoval. Do důchodu odcházejí silnější ročníky a zároveň se prodlužuje doba dožití lidí. Takže je vidět, že ve vyšším věku je větší počet lidí.

Znovu se posunu o dalších 10 let dál do roku 2040, který bude jeden ze zlomových.

Obr. 5: Věková struktura 01.01.2040

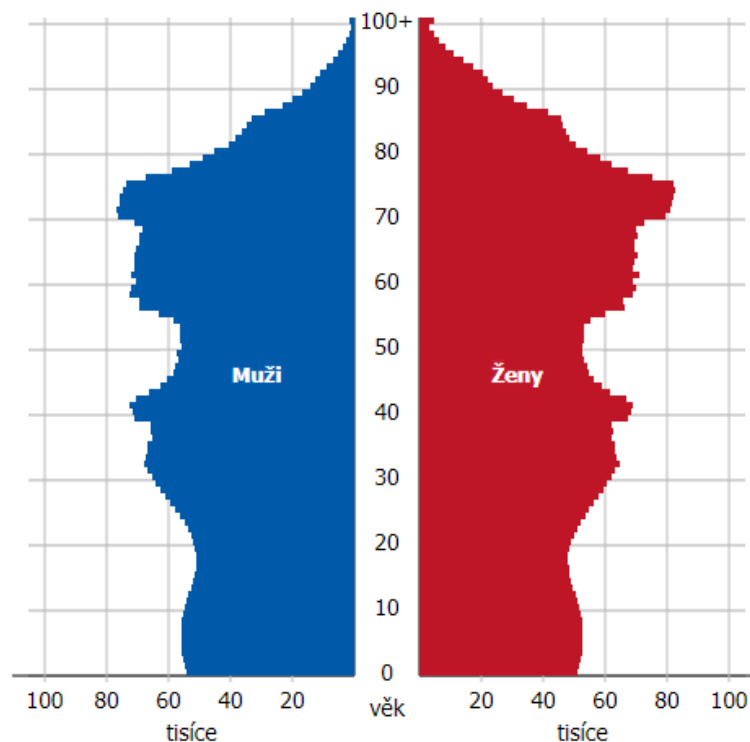

Zdroj: Český statistický úřad (2020)

V tomto roce vidíme znovu lehčí nárůst porodnosti, ale bohužel pro důchodový systém nijak zlomový. Nárůst je znovu dán tím, že děti v tu chvíli mají o něco silnější ročníky, což logicky způsobuje nárůst porodnosti. V produktivním věku v tuto chvíli máme značně méně lidí, silná vlna Husákových dětí se aktuálně nachází na zlomu mezi důchodovým a ekonomicky aktivním věkem. Těmto lidem v roce 2040 bude přibližně od 60 až do 67 let věku. To znamená, že někteří již budou důchod pobírat, ale někteří stále budou sociálními pojištěnci. Při stávajícím důchodovém systému by to znamenalo, že by již přispívali na důchodové dávky i svým vrstevníkům. Ostatních pracujících lidí je výrazně méně, jelikož v předcházejících letech nedošlo k nějakým obrovským počtům nově narozených dětí. A jak už jsem zmiňoval, někteří z generace Husákových dětí již jsou v důchodovém věku. Dále na obrázku je vidět, že i délka dožití se znovu prodlouží, a to znovu zvětší množství důchodců.

Posledním graf, který bych chtěl ukázat, se týká velmi důležitého a zlomového roku 2050, kdy struktura populace pravděpodobně bude vypadat ještě hůře než na předešlém obrázku.

Obr. 6: Věková struktura 01.01.2050

Zdroj: Český statistický úřad (2020)

V oblasti porodnosti pokračuje sinusoida, která se zobrazuje podle silného, či slabého ročníku, který zrovna v tu chvíli má děti. Mně například v tomto roce bude 53 let a upřímně bych úplně nechtěl být pracujícím člověkem ve stále stejném důchodovém systému, jelikož moje sociální pojištění by muselo pokrýt celé důchodové dávky jednoho důchodce. Poměr v roce 2050 by se měl dostat do zlomu, kdy bude jeden ekonomicky aktivní občan na jednoho důchodce. Pro porovnání již dříve jsem zmiňoval, že aktuální poměr mezi pracujícími a důchodci je 1,8:1 a už teď ekonomicky aktivní občané odvádějí obrovské množství peněz do sociálního systému. V porovnání s ostatními zeměmi jsme dokonce jedna z nejvíce poplatkových zemí. To znamená, že v té době by musely být tyto odvody skoro dvojnásobné, abychom stávající systém udržely. Nebo se budou muset důchodové dávky z prvního pilíře zkrátit na polovinu, což je další fatální krok pro důchodce, kteří by v tu chvíli neměli z čeho žít. Těch v té době bude opravdu obrovské množství, odhadem dle Českého statistického úřadu přes 3 miliony. Znovu je vidět posun generace Husákových dětí, která už je celá v důchodovém věku a zároveň také znovu větší množství lidí ve vyšší věkové hranici.

Podrobně ohledně celkové udržitelnosti aktuálního důchodového systému České republiky se budu věnovat ve třetí velké kapitole celé bakalářské práce.

2.2 Pohled Čechů na starobní důchod

V této kapitole využiji své praxe z finančního poradenství a ukáži subjektivní pohledy českých občanů, jak dnes na tuto situaci nahlíží a jak se k tomu staví. Pro nás pro poradce je téma důchodů velmi důležité. Řekl bych nejdůležitější v celé naší finanční analýze s klientem. Se všemi lidmi všech věkových kategorií toto téma řeším relativně dopodrobna, protože jsem zastáncem toho, že v každém věku se s tím dá cokoliv udělat.

V této části analýzy se klientů nejdříve ptám, jak obecně na důchod nahlíží, co by v důchodu chtěli dělat a hlavně kolik by potřebovali měsíční příjem, aby dokázali žít ten život, který si přejí.

Dále se pouštím do rozebrání aktuální situace, jak to na našem finančním trhu vypadá. Klientům ukazuji, jak dnes český důchodový systém funguje, kde se berou peníze na důchodové dávky a hlavně jaká je aktuální situace.

V poslední části jim ukazuji vývoj do budoucnosti, jak se celá tato aktuální situace bude měnit, a končím v období, kdy toho dotyčného čeká jeho důchodový věk. Velmi často se dostáváme do situace, že pomocí aktuální důchodového systému se stát nedokáže o budoucí důchodce na 100 procent postarat a je potřeba se spoléhat také sám na sebe a začít si nějakým způsobem spořit.

Takto vypadá přibližně část zajištění na penzi ve finanční analýze s mým klientem a přesně z těchto zkušeností budu čerpat v následující části této kapitoly.

2.2.1 Co chtějí lidé ve starobním důchodu dělat?

Odpověď na tuto otázku bývá velice různá, každý člověk má jiné představy a má jiné zájmy a koníčky. Velmi často lidé zmiňují cestování, a to minimálně dvakrát ročně někam do zahraničí. Méně náročným stačí pouze jedna dovolená a třeba jen v České republice. Další velmi častá odpověď je sportování, například kolo, turistika, tenis a další. Lidé většinou už berou jako samozřejmost vlastní bydlení, které si vybudují v produktivním věku, a tím jim opadne obrovský výdaj za nájem. Dále je velmi častá zmínka o vnoučatech. Hlavně ženy často zmiňují, že se chtějí věnovat vnoučatům, a hlavně jim dopřávat, jet s nimi na výlet a také jim měsíčně dávat nějaké kapesné.

Takto vypadá subjektivní pohled mých klientů na penzi.

2.2.2 Kolik potřebuji v důchodovém věku měsíční příjem?

Poté se dostáváme na důležitou část, a to kolik na takový život potřebuji měsíční příjem. Nejčastější odpovědí je stejný příjem jako mají teď. Lidé si nechtějí v důchodovém věku snižovat svůj standard a vnímají ho jako odměnu za odpracovaná léta. Rozhodně neberou jako odměnu situaci, která je nutí v důchodu se uskromňovat. Vždy se snažím v této fázi lidem vysvětlit, že opravdu ze státního hlediska je nemožné jim zajistit stejný příjem, jako mají dnes, ale že samozřejmě pokud jsou ochotni se na to celý svůj produktivní věk připravovat i vlastní cestou, tak taková možnost existuje. Ve finále se často dostávám ke konečnému číslu mezi 20 000 Kč až 25 000 Kč, jako minimum, které by potřebovali k důstojnému žití. Už tato částka je u většiny lidí nereálná, a to jsme stále oproti budoucnosti v pozitivní situaci.

2.2.3 Jak se na důchod připravují?

Toto je nejvíce kritické místo. V dnešní době je opravdu ideální, aby se každý ekonomicky aktivní občan připravoval na svou penzi celý život, a čím dříve začne, tím méně ho to měsíčně bude bolet. Proto i já velkou koncentraci svých nových klientů směřuji na mladé lidi, kteří začínají pracovat, aby opravdu začali co nejdříve. Bohužel tuto věkovou kategorii není vůbec jednoduché přesvědčit o tom, že opravdu už klidně ve věku 20 let je v dnešní době důležité myslet na svůj důchod. Samozřejmě tito lidé se na důchod před setkáním se mnou nijak nepřipravovali. Ale najdou se i výjimky, kterým třeba od 15 let spořili rodiče a oni poté jen to spoření převzali v době, kdy si sami začali vydělávat.

Když se posunu do starších ročníků, tak tam už se často setkávám s tím, že již nějakým způsobem si na důchod spořit začali. Dokonce tam už i lidé vědí, že budoucnost nevypadá pro ně dobře a myslí na to, že by to měli řešit. Bohužel nejčastěji se stejně u těchto lidí setkávám s tím, že si spoří například 300 – 500 Kč měsíčně, což je opravdu velmi malá částka a špatně se jim navyšuje, jelikož mají rozpočet velmi napjatý. Proto se snažím opravdu s lidmi potkat co nejdříve, aby si zvykli hned od začátku na částku kolem 1 000 Kč měsíčně a následně to pro ně nebyl zásadní problém.

Bohužel velmi často lidé přemýšlí stylem, že důchod je za dlouhou dobu a mohou si dovolit ho odsunout na později. To není úplně pravda, protože čím déle začnou, tak tím větší částku budou měsíčně střežovat. Například rodinu, která má dvě děti a hypotéku je to

obrovský problém. A hlavně pokud děti míří na vysokou školu, tak se často jejich finanční rozpočet uvolní až kolem 50 – 55 let věku, což už je dost pozdě na to začít si spořit na důchod. V tu chvíli by museli dávat například 5 000 Kč až 7 000 Kč a ani to by nemuselo stačit.

Dále využiji má data a data mých spolupracovníků k ukázce, kolik si člověk spoří na penzi před setkáním s poradcem a po schůzce. V těchto číslech bude hezky vidět, že po vysvětlení důležitosti tohoto tématu jsou lidé ochotní se na důchodový věk začít připravovat sami.

Průměrně si náš klient před vysvětlením situace okolo důchodů spoří průměrně 500 Kč měsíčně. Nebudu zde porovnávat jednotlivé produkty, kterými by se na důchod dalo spořit, ale využiji nejčastěji používaný produkt doplňkového penzijního spoření, který je součástí III. důchodového pilíře. V něm je možnost využívání státní podpory, kterou jsem podrobně popisoval již v dřívější kapitole. Pokud by tento produkt člověk využíval 30 let a po celou dobu by do něj spořil 500 Kč měsíčně a zvolil by ideálně dynamickou strategii (drtivá většina lidí volí spíše konzervativnější strategie, což na takovém dlouhém investičním horizontu nedává smysl), tak by měl v na konci produktu naspořeno přibližně 614 000 Kč. V dnešní době lidé v důchodu žijí průměrně 23 let a to znamená, že by měl měsíční příspěvek ke státnímu důchodu pouze 2 225 Kč. To není o moc zlepšená penze.

Poté co klientovi vysvětlíme důležitost situace, tak průměrně si naši klienti spoří kolem 1 200 Kč měsíčně. Pokud bych mu tuto částku dal do stejného produktu na stejnou dobu, tak finální hodnota po 30 ti letech by byla přibližně 1 400 000 Kč. S takovou částkou by to znamenalo ke státní penzi příspěvek skoro 5 100 Kč každý měsíc. To už je částka, která může budoucí důchod nějakým způsobem zachránit.

Tímto bych zakončil kapitolu ohledně subjektivního pohledu klientů z praxi na téma důchodu. Věřím, že pohled lidí na tuto problematiku se každý rok zlepšuje a je velmi důležité, aby se lidé nespolehali pouze na stát a vzali svou penzi i do vlastních rukou.

3 Udržitelnost stávajícího důchodového systému

Ve třetí kapitole budu zhodnocovat udržitelnost stávajícího důchodového systému na základě dat, které jsem zmiňoval v předcházejících kapitolách. Nejdříve zhodnotím udržitelnost podle Aaronova pravidla, z úvodu bakalářské práce a poté ještě podle demografického vývoje obyvatelstva, kterému jsem se detailně věnoval v předchozí kapitole.

3.1 Zhodnocení udržitelnosti podle Aaronova pravidla

Aaronovo pravidlo jsem již popisoval na začátku své bakalářské práce, ale pro připomenutí zde zmíním důležité body ještě jednou. Jedná se o pravidlo, dle kterého lze určit, zda je vhodné mít nastavený průběžně financovaný důchodový systém, nebo fondový důchodový systém. Výše jsem již uváděl, že v České republice aktuálně máme průběžně financovaný důchodový systém a teď ukážu, zda dle Aaronova pravidla je to správná cesta.

Aaronovo pravidlo se řídí podle níže uvedeného vzorce:

$$m + g > r \quad (3)$$

Kde: r ... míra výnosu soukromých penzijních fondů na kapitálovém trhu

m ... růst populace

g ... míra růstu mezd

Pro zjištění výsledku stačí dosadit do vzorečku reálná čísla. Já jsem se rozhodl, že nejdříve dosadím do vzorečku čísla za poslední rok 2019 a poté kvůli dlouhodobějšímu sledování dosadím průměrné hodnoty za období 2013 až 2019.

Za písmeno r je potřeba dosadit reálný výnos soukromých penzijních fondů na kapitálovém trhu. Já jsem zvolil zhodnocení za rok 2019 jedné nejmenované penzijní společnosti, která na český trh poskytuje produkt doplňkového penzijního spoření a zvolil jsem variantu dynamické strategie. Dynamická strategie je sice nejvíce riziková, ale na dlouhodobém investičním horizontu její riziko klesá. Jelikož spoření na důchod je dlouhodobý horizont, tak dynamická strategie je vhodnou volbou. Tato nejmenovaná společnost měla v roce 2019 ve svém dynamickém fondu zhodnocení 17,55 procenta. To je opravdu obrovské číslo, které rozhodně není běžné a mohlo by zkreslovat výsledek.

Z toho důvodu jsem se rozhodl, že nebudu dělat Aaronovo pravidlo pouze pro rok 2019, ale zprůměruji ho za určité období. Do vzorce je potřeba dosadit reálný výnos. Procentuální zhodnocení, které jsem výše zmiňoval je pouze nominálním úrokem, a proto je potřeba ho ještě pokrýt inflací toho daného roku. Reálný výnos dostanu podílem ročního nominálního výnosu a roční mírou inflace. V tu chvíli dostanu reálný výnos soukromých penzijních fondů 14,35 procenta. Toto číslo dosadím za proměnnou r .

Proměnnou m je znázorněný růst populace. Ten byl v roce 2019 0,56 procenta. Toto číslo je procentuální hodnotou nárůstu obyvatelstva z roku na rok. Konkrétně zde porovnávám počet obyvatel na konci roku 2019 a počet obyvatel na konci roku 2018.

Poslední proměnnou ve vzorečku je g znázorňující reálnou míru růstu mezd. Znovu dosazujeme reálnou hodnotu, to znamená, že se znovu jedná o hodnotu zkrácenou inflací. V roce 2019 byla tato hodnota 4,125 procenta.

Po dosažení do nerovnice dostanu na levé straně součtem růstu populace a růstu mezd hodnotu 4,684 procenta. Na pravou stranu nerovnice dosadím pouze reálný výnos doplňkového penzijního spoření 14,35 procenta. Ve výsledku nerovnice neplatí a to znamená, že v roce 2019 by se vyplatil České republice fondový důchodový systém. Toto tvrzení je však velmi zkreslené kvůli abnormálnímu zhodnocení doplňkového penzijního spoření. Jiný rok, například v pravděpodobně v roce 2020 se kapitálovým trhům nemusí tolik dařit a v tu chvíli by se mohl vyplatit více průběžně financovaný systém.

Proto jsem se rozhodl použít Aaronovo pravidlo ještě jednou, a to konkrétně pro období 2013 – 2019. Toto období jsem zvolil z důvodu úpravy státem dotovaného produktu z penzijního připojištění na nové doplňkové penzijní spoření, které proběhlo právě v roce 2013.

V tu chvíli za proměnnou r , dosazují průměrný nominální výnos doplňkového penzijního spoření zkrácený průměrnou inflací za dané období. Nominální výnos doplňkového penzijního spoření jsem vzal znovu ze stejné nejmenované penzijní společnosti a znovu jsem volil výnos na dynamické strategii, který byl v průměru 7,82 procenta. Jen pro porovnání výnos za toto období tato společnost měla na vyvážené strategii 5,95 procenta a na konzervativní strategii 4,01 procenta. Průměrná inflace v letech 2013 – 2019 se pohybovala okolo 1,46 procenta. V tu chvíli za proměnnou r dosadím hodnotu 6,27 procenta.

U proměnné m budu dosazovat průměrná roční růst populace. Po vypočtení průměrného ročního růstu populace za období 2013 – 2019 jsem se dostal k hodnotě 0,22 procenta, kterou následně dosadím do rovnice za proměnnou m .

Poslední proměnná g bude znovu dána reálnou mírou růstu mezd a znovu jsem vzal průměr z hodnot daného období. V tu chvíli tato hodnota bude 3,12 procenta.

Po vložení těchto hodnot do nerovnice dostávám na levé straně hodnotu 3,34 procenta a na pravé straně hodnotu reálných výnosů soukromých kapitálových fondů 6,27 procenta. Znovu nerovnice neplatí, a i v celkovém období od roku 2013 do roku 2019 se České republice vyplatil fondový důchodový systém.

Aaronovo pravidlo má velkou nevýhodu a to, že dokáže pracovat pouze s reálnými čísly a nedokáže predikovat do budoucnosti. Chování kapitálových trhů je velmi nevyzpytatelné, a proto se také může stát, že mohou kapitálové trhy několik let padat dolů a v tu chvíli by větší smysl dával průběžně financovaný systém.

Závěrem této podkapitoly mohu říci, že z posledních dat by se České republice jednoznačně vyplatil fondový systém. Pro jistotu je vždy ideální variantou kombinace obou a ne sázet pouze na jednu kartu. Z pohledu Aaronova pravidla je aktuální důchodový systém v České republice neudržitelný.

3.2 Zhodnocení udržitelnosti podle demografického vývoje obyvatelstva

Mnohem lépe o udržitelnosti našeho důchodového systému se bude psát z pohledu demografického vývoje. U něj se dá velmi dobře predikovat, jak se struktura populace bude vyvíjet do budoucnosti, a hlavně náš aktuální důchodový systém je na celém demografickém vývoji postavený.

V této kapitole se budu věnovat hlavně klíčovým bodům, které náš aktuální státní důchodový systém ohrožují.

Začnu znovu od těch nejmladších. Porodnost je pro budoucnost aktuálního státního důchodového systému jeden z nejdůležitějších faktorů. Bohužel v posledních letech ani z daleka nedosahujeme takové porodnosti, jako to bylo za dob Husákových dětí. Už jsem v předešlých kapitolách zmiňoval, že v České republice se v posledních letech v průměru narodí 110 000 maximálně 120 000 živě narozených dětí. V porovnání s dobou Husákových dětí je to opravdu obrovský pokles.

I dle Aaronova pravidla je vidět, že celý průběžně financovaný důchodový systém je postavený na růstu populace, což znamená na vysoké porodnosti. To se bohužel u nás neděje. Občas nám porodnost vzroste, ale to je dáno pouze tím, že zrovna v tu chvíli má děti silná generace.

Aktuálně nás dle mého názoru čeká prudký pokles porodnosti, jelikož nejslabší generace z roku 1995 – 2002 se aktuálně pomalu dostávají do věku, kdy budou mít děti a bohužel když je málo rodičů, tak logicky bude i málo dětí.

Ani výhled do budoucna není moc růžový, jelikož hodně lidí chce studovat vysoké školy a v tu chvíli tvoření rodiny odkládají na později. To je vidět i ve statistikách, kde průměrný věk ženy při narození dítěte se přehoupl v roce 2018 přes hranici 30 let věku. Dříve se tato hranice věku ženy pohybovala kolem 24 a 25 let.

Porodnost je opravdu jeden z nejdůležitějších faktorů pro budoucnost aktuálního důchodového systému, jelikož nám generuje budoucí sociální pojištěnce, kteří svými odvody plní státní kasu na důchodce.

U skupiny ekonomicky aktivních občanů nejvíce zahýbe důchodovým systémem už několikrát zmiňovanou generací Husákových dětí. Ta aktuálně stále plní státní kasu penězi ze svých odvodů, ale pomalu se přesouvá do starších věkových kategorií, a jakmile se tato generace přesune do důchodového věku, tak celý tento systém absolutně zkolabuje.

Poslední faktor už výše popisovaný, který značně promluví do budoucí udržitelnosti státního důchodového systému je stárnutí populace. Lidsky je toto velmi pozitivní věc, jelikož se lidé dožívají delšího věku a mohou se užít více života. Z pohledu průběžně financovaného důchodového systému je to obrovský problém.

Někteří politici zmiňují, že lidé dožívající se delšího věku, zároveň dokáží déle fungovat jako ekonomicky aktivní občané. Proto často doporučují posunout hranici odchodu do důchodového věku. Ano, je pravda, že tato věc by mnoho problémů vyřešila, ale není u občanů moc populární. Lidé po 40 letech pracovního života si zaslouží odpočinek, a proto i dle mého názoru je hranice 65 let akorát, a hlavně každý člověk má dokonce možnost předdůchodu a může odejít ještě dřív.

Takže závěrem této části bych chtěl říct, že ani z pohledu demografického vývoje aktuální penzijní systém udržitelný není.

3.3 Celkové zhodnocení udržitelnosti důchodového systému České republiky

V této části jsem shrnul veškeré informace, které napovídají, zda je aktuální důchodový systém České republiky udržitelný do budoucna. Je opravdu nutné říct, že v aktuální podobě rozhodně udržitelný není a je nutno provést reformu důchodového systému a v ní udělat nezbytné úpravy.

Obě dvě porovnání, které jsem tvořil, tak vypovídaly jasně, že cesta pouze průběžně financovaným důchodovým systémem není správná. Je potřeba se inspirovat například i od okolních států, které jsem zmiňoval a popisoval v dřívější části bakalářské práce.

4 Projektový management

Jelikož cílem této bakalářské práce je vytvořit projekt nového důchodového systému České republiky, tak je potřeba nejprve definovat teoretické ohledně projektového řízení. Až po této části se budu věnovat podrobně jednotlivým úpravám stávajícího penzijního systému, které navrhuji.

4.1 Projekt

4.1.1 Definice projektu

Význam slova projekt se postupem času ustálil ve smyslu námět, návrh, plán a komplexní vyřešení úkolu, a zároveň i vypracování jeho náležitostí včetně grafického znázornění. Tím mám na mysli například různé výkresy, myšlenkové mapy a podobně. *„Toto pojetí směřovalo k závěru, že jde o komplexní dokumentaci, sloužící k posouzení technickoekonomické úrovně a efektivnosti návrhu objektu i k jeho realizaci. (Němec 2002, s. 11).“*

„Projekt lze definovat jako činnost, která je omezená zdroji, náklady a časem, jejímž cílem je dosažení souboru definovaných výstupů (rozsah naplnění cílů projektu) dle patřičných standardů, požadavků kvality a požadavků uživatele výstupů (Skalický, Jermář, Svoboda 2010, s. 46).“

Z toho vyplývá, že projektem může být i činnost, kterou si naplánujete ve svém osobním životě, například nějaký výlet, průběh vašeho studia nebo nějaká významná událost ve vašem životě, například svatba, oslava narozenin nebo křest dítěte. Tyto projekty jsou však z hlediska doby trvání, počtu zapojených osob a nákladů značně jednodušší než projekty prováděné organizacemi. (Skalický, Jermář, Svoboda 2010, s. 47).

4.1.2 Cíl projektu

Cílem projektu často myslíme nějaký cílový nebo budoucí stav projektu. Každý projekt má minimálně jeden hlavní cíl. Cíl projektu je vždy základním motivem pro realizování projektu. Cíl může mít povahu hmotnou (vývoj nového výrobku, postavení elektrárny apod.), nebo povahu nehmotnou (nová organizace podniku, uspořádání

konference apod.). U projektů a programů je vždy určen **strategický cíl a cíle postupné** (Skalický, Jermář, Svoboda 2010, s. 50).

Strategický cíl je hlavním cílem celého projektu, u kterého je možno po jeho realizaci určit veškeré přínosy pro organizaci, pro kterou byl projekt tvořen. Po ukončení projektu jsou následně tyto přínosy organizací realizovány.

Postupné cíle přispívají ke splnění strategického cíle a musí obsahovat vlastnosti metody SMART:

- Specifické (specific)
- Měřitelné (measurable)
- Dosažitelné (achievable)
- Reálné (realistic)
- Časově určené (time-based).

Rozdělení projektů podle jejich cílů záleží na jejich obsahu. Existuje velké množství oblastí, z nichž se cíle projektů vybírají (Skalický, Jermář, Svoboda 2010, s. 50).

Z hlediska mé bakalářské práce se jedná o oblast veřejně prospěšných cílů. Jedná se o cíle, které mají nějaký přínos pro společnost, nebo alespoň část společnosti, například pro určité město nebo region. Tento přínos může být hmotný i nehmotný. Veřejně prospěšné cíle mohou obsahovat cíle z oblasti investic nebo organizačních změn. Smyslem této skupiny cílů není za účelem zisku, ale vytváří přínos pro veřejnost. Příkladem hmotných přínosů může být například postavení dětského hřiště na sídlišti nebo postavení nové lávky přes řeku. Příkladem nehmotného přínosu je právě hlavní téma mé bakalářské práce a to nový důchodový systém v České Republice (Skalický, Jermář, Svoboda 2010, s. 51).

4.1.3 Originalita projektu

Originalita projektu vychází přímo z definice projektu. Účelem projektů je většinou vytvoření něčeho nového, co dosud ještě neexistovalo. Díky tomu je každý projekt originální a unikátní. Každý výsledek projektu může být unikátní a originální, i pokud patří do početné kategorie. Například již bylo postaveno nespočetně bytových domů, ale každý z nich je něčím unikátní. Každý má jiného vlastníka, jiný architektonický návrh, jiné umístění terénu a v lokalitě a na každý projekt jsou například použiti jiní dodavatelé.

Bytové domy mohou být ve finále velice podobné, ale každý z nich má například jiné dveře, jiná okna. Dále může mít jiné uspořádání jednotlivých bytových jednotek (Skalický, Jermář, Svoboda 2010a, s. 49), (Skalický, Jermář, Svoboda 2010b, s. 50).

Občas se vytváří takzvaný “typový projekt“, například rodinného domu. V tu chvíli někdo může namítat, že jde o protiřečení s originalitou projektu. Typový projekt lze vnímat jako vzor pro vytvoření konkrétních projektů. Tento vzor se však vždy musí přizpůsobit přáním zákazníka a všem stavebním podmínkám. Poté je každý projekt originální, i když vychází z nějaké vzorové dokumentace (Skalický, Jermář, Svoboda 2010, s. 50).

4.1.4 Projektový produkt

Projektový produkt je výstupem realizací projektu. Může mít hmotný i nehmotný přínos. Je to dodávka, kterou zabezpečuje dodavatel a na závěr projektu se předává konečnému uživateli (Skalický, Jermář, Svoboda 2010, s. 51).

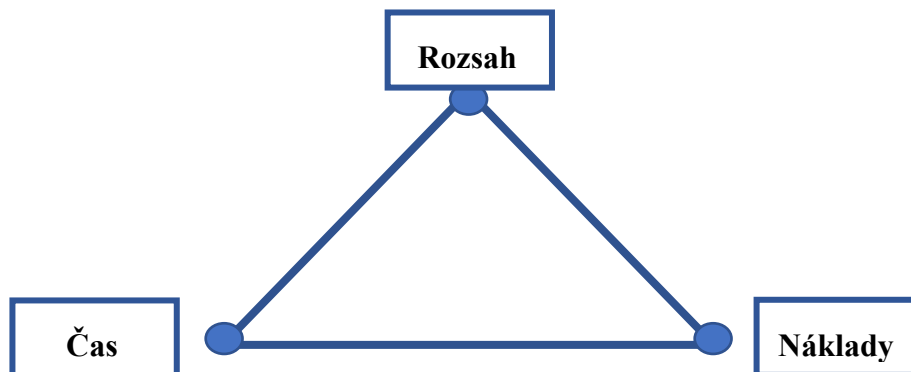
„Projektový produkt zařazuje projekt do určité kategorie projektů podle průmyslového odvětví nebo odvětví služeb. Projekty v jednom odvětví mají zavedeny určité zvyklosti nebo standardy, kterými se odlišují od projektů jiného odvětví. Tyto odlišnosti nejsou zásadního charakteru pro řízení projektu a není třeba se jimi v obecném kurzu projektového managementu zabývat (Skalický, Jermář, Svoboda 2010, s. 51).“

4.1.5 Projektový trojúhelník

Důležitou částí projektu jsou jeho tři dimenze: rozsah, čas a náklady. Tyto tři dimenze jsou často znázorněny jako projektový trojúhelník. Dimenze se nacházejí na vrcholech trojúhelníků a vazby, které dimenze spojují, jsou znázorněny jako strany trojúhelníka. Některá dimenze může být zákazníkem preferována na úkor ostatních, ale je potřeba neustále hledět na to, že stále existuje spojitost mezi zbylými dvěma dimenzemi. Například zvětšuje-li se rozsah projektu, tak zároveň se zvyšují nároky na peníze a čas. A naopak při omezeném rozpočtu je potřeba se spokojit s levnějším provedením projektu. Je velmi důležité se sejt se všemi účastníky projektu (zákazníkem, investorem, dodavatelem) hned na začátku a dohodou stanovit všechny tři dimenze. Mezi těmito dimenzemi je velice těsná vazba. Když by se například při úvahách o projektu opomněl jeden z rozměrů a stanovil by se až později, má to vliv na zbývající dva rozměry. Projektový manažer má za úkol dohlédnout na to, aby se posuzovaly všechny tři rozměry

současně. Někdy se tomuto vztahu říká trojimperativ projektu (Skalický, Jermář, Svoboda 2010, s. 47).

Obr. 7: Projektový trojúhelník

Zdroj: vlastní zpracování, 2020

Projekty dělíme podle velikosti, rozsahu nebo složitosti. Pro toto dělení používáme například počet projektových hodin, které je nutno vynaložit na jeho splnění (viz tab. 1) (Skalický, Jermář, Svoboda 2010, s. 48).

Tab. 7: Rozdělení projektů podle počtu projektových hodin

Projekty	Počet projektových hodin
Malé	až 250
Střední	250 – 2 500
Velké	nad 2 500

Zdroj: Skalický, Jermář, Svoboda (2010), vlastní zpracování

Toto členění je pouze orientační. Například kdybychom řídili projekt, který bude mít rozsah 2 000 projektových hodin, ale budeme tento typ projektu dělat poprvé, tak se k němu budeme chovat, jako by to byl projekt velký. Anebo naopak budeme řídit velký projekt o 3 000 projektových hodinách, a jelikož jsme před nedávnem řídili podobný projekt, budeme ho považovat za projekt střední (Skalický, Jermář, Svoboda 2010, s. 48).

4.1.6 Životní cyklus projektu

Životní cyklus projektu je složen z jednotlivých fází projektu a je celkově omezen začátkem a koncem projektu. Činnosti v předcházející fázi musí většinou skončit před

začátkem následující fáze. Názvy jednotlivých projektových fází se mohou lišit podle druhu projektu (Skalický, Jermář, Svoboda 2010, s. 53).

Životnímu cyklu projektu a jeho jednotlivým fázím se budu podrobněji věnovat v kapitole 4.2.

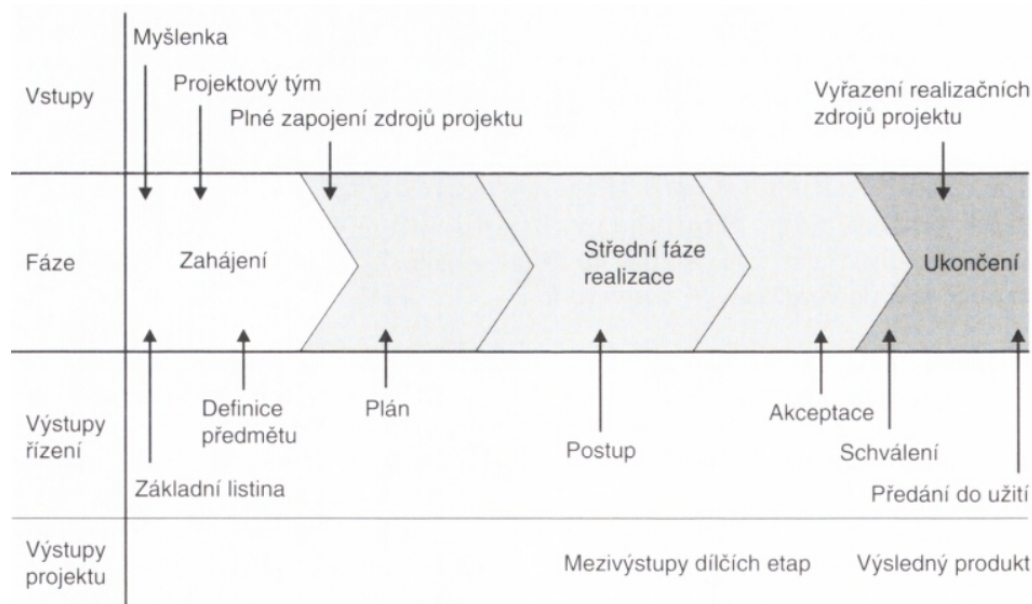
4.2 Životní cyklus projektu

Základní rozdělení životního cyklu projektu má tři fáze. První z nich je fáze zahájení, následuje střední fáze a celý projekt je ukončený závěrečnou fází (Skalický, Jermář, Svoboda, 2010, s. 53).

4.2.1 Fáze životního cyklu projektu

„Rozdělení jednotlivých realizačních aktivit do logického časového sledu má za cíl zlepšit podmínky pro kontrolu jednotlivých procesů. Usnadňuje orientaci všech účastníků ve vývojových stádiích projektu a zvyšuje se pravděpodobnost celkového úspěchu (Svozilová 2011, s. 38).“

Obr. 8: Rozložení fází životního cyklu projektu

Zdroj: Svozilová (2011, s. 38)

Životní cykly projektů mají několik společných rysů:

- Náklady projektů a počet zapojených pracovníků jsou na začátku nízké, poté postupně rostou. Obvykle, když se projekt dostane do poloviny

životního cyklu, tak mají své maximum a hned poté prudce klesají až k závěru projektu.

- Na začátku celého projektu je nízká pravděpodobnost úspěšného zakončení projektu a zároveň s tím je spojené, že je vysoké riziko a nejistota. Postupem času pravděpodobnost úspěšného zakončení roste.
- Schopnost účastníků ovlivnit konečné výsledky produktu a konečné náklady projektu je největší na začátku a poté se v průběhu projektu snižuje.
- Nadšení účastníků projektu bývá největší na začátku a postupem času se vytrácí, jelikož musí každou chvíli překonávat nějakou překážku (Skalický, Jermář, Svoboda 2010, s. 53).

V zahajovací fázi projektu je hlavní úkolem stanovení cílů a definování strategie, která povede k úspěšnému konci projektu. Dále je důležité formulovat podmínky a omezující kritéria a stanovení analýzy rizik. Na závěr této části je potřeba uzavřít potřebné kontrakty a přidělit hlavní odpovědnosti související s budoucí realizací projektu (Svozilová 2011, s. 76).

Proces stanovení cílů projektu jsem popisoval v předchozí kapitole 4.1. Dalším bodem je stanovení strategie projektu. V první řadě je potřeba si při rozboru situace ujasnit, v čem spočívá problém a co je potřeba změnit, popřípadě inovovat. Zároveň je potřeba odpovědět si na otázku, proč chceme stanoveného cíle dosáhnout? K požadovanému cíli je možné se dostat pomocí různých cest. Během zahajovací fáze by měl projektový manažer s projektovým týmem rozhodnout, kterou cestou se vydají. Ke zvolení správné strategie pomáhají omezující kritéria projektu (Němec 2002a, s. 36), (Němec 2002b s. 37).

Podmínky a omezující kritéria jsou tvořena z podnětů, které vyplývají z požadavků různých stran. Například od zákazníků a uživatelů, dodavatelů, zákonů a předpisů, firemních norem a z dostupných technologií. Prakticky je tím myšleno vytvoření hranic, které by projektový tým neměl překročit při plnění cíle projektu. Tyto omezující kritéria následně výrazně ovlivňují důležité rozhodování v průběhu projektu. (Němec 2002a, s. 37), (Němec 2002b, s. 38).

Analýzu rizik je potřeba vykonat již v zahajovací fázi projektu, jelikož se jedná o nenadálou událost, která může negativně postihnout realizaci projektu. Tato událost může nastat, ale také nemusí. Prvním krokem, který je potřeba udělat je identifikovat rizika.

V tomto kroku se snažíme nalézt veškerá rizika, která mohou projekt ohrozit. Není cílem vyjmenovat každé riziko, které může projekt ohrozit, ale vytyčit ty nejvýznamnější. Na tento krok se nejčastěji využívá metoda brainstormingu. Dále jsou také užitečné techniky, které jsou založené na diagramech. Nejznámější jsou vývojové diagramy nebo myšlenkové mapy. Rizika je důležité opravdu velmi podrobně a správně popsat. Ideální je formát hrozba – scénář – popis dopadu. Nejdůležitějším výstupem z tohoto kroku je registr rizik, který obsahuje podrobnou identifikaci rizika. Následně je důležité provést analýzu rizik, kdy projektový tým rizika rozdělí do mapy rizik podle výši pravděpodobnosti, že riziko nastane a podle dopadu rizika na projekt (PMConsulting 2019).

Obr. 9: Obecná mapa analýzy rizik

4 Vysoká pravděpodobnost				
3 Spíše vyšší pravděpodobnost				
2 Spíše nižší pravděpodobnost				
1 Nízká pravděpodobnost				
	1 Malý dopad	2 Spíše menší dopad	3 Spíše větší dopad	4 Velký dopad

Zdroj: PMConsulting (2019)

Nejprve se rozdělí rizika podle kvalitativní analýzy rizika projektu a následně je možno provést i podle kvantitativní analýzy rizika projektu, kdy se vypočte závažnost jednotlivých rizik násobkem hodnoty u pravděpodobnosti s hodnotou u dopadu rizika.

V poslední fázi projektový tým hodnotí jednotlivá rizika a rozhoduje, zda je potřeba ho ošetřit, nebo se není potřeba na riziko soustředit. U rizik, které jsou potřeba ošetřit, dává projektový tým dohromady řešení, jak riziko úplně vyloučit, zmírnit, či akceptovat (PMConsulting 2019).

Další fází je plánování projektu, která slouží k vytvoření harmonogramu a plánu cesty k dosažení cílů projektu. Tato fáze začíná již v zahájení projektu, jelikož je potřeba

díky dobře zpracovanému harmonogramu dokážeme odhalit velké množství rizik s projektem spojené (Svozilová 2011, s. 112).

V dalších fázích následuje řízení projektových aktivit, kdy se soustředíme na dosahování plánovaných cílů. Dále následuje monitorování a kontrola, kdy dochází k vyhodnocování, zda se projekt směřuje ke stanovenému cíli a v poslední fázi dochází k uzavření projektu (Svozilová 2011a, s. 180), (Svozilová 2011b, s. 222), (Svozilová 2011c, s. 252).

5 Úpravy současného důchodového systému

V poslední kapitole celé mé bakalářské práce, jak už jsem zmiňoval v úvodu předešlé kapitoly, se budu věnovat konkrétním úpravám stávajícího důchodového systému České republiky. V praktické části se budu soustředit na nejdůležitější fázi ohledně projektového managementu, a to na fázi zahajovací. Kvůli omezenému rozsahu v rámci zahajovací fáze se budu věnovat pouze definování cíle projektu, stanovení omezujících kritérií, definování správné strategie, analýze rizik projektu, a v závěru budu prezentovat mou hlavní myšlenku celého projektu.

Dle mého názoru úprava aktuálního důchodového systému České republiky nebude vůbec jednoduchá a bude s ní souviset i další velké množství změn ve fungování našeho státu. Týká se to například celé sociální politiky a školství.

5.1 Definování cíle projektu

Ve třetí kapitole mé bakalářské práce jsem ukázal, že současný důchodový systém je nedostačující, a hlavně neudržitelný do budoucna. Cílem celého projektu je navrhnout vládě České republiky možné úpravy stávajícího důchodového systému tak, aby byl funkční a udržitelný. Důležité je, aby státní důchodový účet nebyl ve schodku, a aby státní důchodový systém zajistil starobní důchodcům důstojné stáří.

Jeden z dílčích cílů tohoto projektu je zároveň snížit nákladovost pro ekonomicky aktivní občany, aby se občané na svůj důchod mohli připravit s přijatelným měsíčním zatížením.

Celá reforma by měla být provedena nejdéle do roku 2025. Každým dalším rokem by se náš stát dostával do velmi nevýhodné situace a celý současný důchodový systém by mohl zkolabovat.

Dle teorie se jedná o veřejně prospěšný cíl, který je hodně směřovaný na budoucnost občanů a jejich pohodlnější žití v našem státě.

5.2 Stanovení omezujících kritérií

Dle teorie trochu předběhnu a před definováním strategie projektu si stanovím omezující kritéria, která mi následně usnadní zvolení správné strategie.

Prvním omezujícím kritériem, které si v projektu stanovím je, že věk odchodu do důchodového věku by neměl přesáhnout 65 let. Tuto hranici volím z důvodu, aby si naši starobní důchodci mohli užít dostatečného času mimo produktivní věk. Každý člověk po odpracovaných 40 až 45 letech má nárok na zasloužilý odpočinek, kdy se o něj finančně postará stát.

Druhé kritérium, které jsem si zvolil, slouží k udržení důstojné výše dávek starobního důchodu. Výše důchodových dávek z prvního pilíře státního důchodového systému by neměla v budoucnosti klesnout pod 40 procent z průměrné hrubé mzdy.

Třetím kritériem je nezvyšování daňového zatížení ekonomicky aktivních občanů. I tato varianta by mohla vyřešit problém starobních důchodů, ale již teď je náš stát velmi daňově zatížen. Výše odvodů na důchodové pojištění by neměla přesáhnout aktuálních 28 procent.

Posledním omezujícím kritériem mého projektu je zachovat část aktuálního důchodového systému České republiky a nesoustředit se pouze na jeden druh důchodového zajištění. Jsem zastáncem kombinace průběžně financovaného systému s fondovým. Proto mým posledním omezujícím kritériem je nezachovat pouze jeden z druhů financování důchodu, ať už jen průběžně financovaný, nebo jen fondový, ale vytvořit kombinaci.

5.3 Definování strategie projektu

V definování strategie je potřeba si zvolit cestu, kterou se v návrhu projektu vydám. Je několik cest pro vyřešení problému ohledně důchodového systému. Ke zvolení správné strategie jsem v kapitole 5.2 stanovil omezující kritéria, které bych během navrhování řešení neměl přesáhnout.

Jednou z nich je například prodloužení věku odchodu do důchodu. Tento věk je aktuálně stanovený na 65 let věku. Samozřejmě i toto je jedna z cest, jak více stabilizovat aktuální důchodový systém, ale pro občany je nepopulární. Kdyby se například posunula důchodová hranice na 70 let věku, tak v tu chvíli ubude velké množství důchodců a to

znamená, že by stát musel méně peněz vyplácet na důchodových dávkách a zároveň by se tím udržela rozumná výše důchodových dávek. Navíc by se zvětšil počet ekonomicky aktivních občanů, to znamená sociálních pojištěnců, což by znamenalo i větší příjem do státní kasy. Celá tato strategie je velmi logická, jelikož obousměrně to pomůže ke stabilizaci současného penzijního systému. Tento krok je však velmi nepopulární pro občany, kteří například od 20 let věku pracují. Pro ně by to znamenalo 50 let v produktivním věku, kdy by státu odváděli daně a odvody, a následně by po 50 letech vstoupili do důchodu, ve kterém by strávili přibližně 15 let. Tento pohled je opravdu tragický, a navíc člověk již v 65 letech je dost unavený. Představit si ještě dalších 5 let pracovat je nepřijatelné.

Další možností, která se naskytuje, je zvýšit odvody na důchodové pojištění. To je další z velmi nepopulárních možností, která způsobuje nevoli občanů. Už takto jsme jedním z nejvíce poplatkových států v Evropské Unii. Je nepředstavitelné, že by se tato hranice měla posouvat ještě výš. Je pravda, že by to znovu částečně problém vyřešilo, jelikož by byl na důchodovém vyšší příjem, ale pokud bychom brali v potaz, kolik lidí zaplatí za svůj život na odvodech a kolik jim následně stát vrátí na důchodech, je opravdu to číslo velmi demotivační. Ani s touto strategií se neztotožňuji a jsem ochotný jít mnohem komplikovanější, ale přijatelnější cestou.

Mnou zvolená strategie je opravdu komplikovanější a obsahuje mnoho dílčích změn, které je potřeba udělat. O to více je časově náročný celý tento projekt zrealizovat a časové ohraničení může sahát až k horizontu 5 – 7 let.

Zároveň je mnohem originálnější, jelikož výše zmiňované úpravy jsou běžné, protože jsou jednoduché a státy k nim často sahají. I dle teorie, pokud má být projekt úspěšný, tak musí být originální a musí přinést něco nového. Tímto směrem jsem se vydal já. Konkrétní úpravy budu detailněji popisovat níže.

5.4 Analýza rizik projektu

V této podkapitole se budu věnovat identifikaci rizik, které mohou realizaci projektu ohrozit. Nejprve pomocí metody brainstormingu vypíši rizika, která mohou nastat a mohla by celý projekt ohrozit. Následně kvůli omezenému rozsahu vyberu tři z nich, které podrobněji popíši a zahrnu do mapy rizik.

Seznam rizik, která by mohla nastat a ohrozit projekt. Tučně zvýrazněná jsou ta rizika, která následně budu podrobněji popisovat:

- **R1 Inlace**
- **R2 Schválení projektu politiky**
- **R3 Protesty občanů proti reformě**
- R4 Chování kapitálových trhů
- R5 Změna vlády

První riziko, které jsem zvolil je inflace. Jelikož se chystám k úpravě důchodového systému, z části na fondový systém, tak je potřeba toto riziko brát v potaz. Pokud by inflace měla vyšší hodnotu než výnosnost na kapitálových trzích, tak by to znamenalo, že by v tu chvíli občané reálně znehodnocovali vložené finance. Toto riziko je ošetřeno tím, že se nesoustředím čistě na fondový státní důchodový systém, ale preferuji kombinaci s průběžně financovaným, který je vůči inflaci odolný.

Druhým rizikem, které jsem si zvolil k podrobnějšímu popisu je schválení projektu politiky. Bohužel důchodová reforma je obrovský zásah do politiky, který musí být vykonán velmi citlivě. Všechny strany se shodují, že aktuální důchodový systém je neudržitelný, ale neshodují se, v jakém stylu by měla být reforma provedena. Toto riziko je opravdu obrovské, jelikož vyžaduje shodu většiny politických stran, což je v dnešní době velmi nepravděpodobné. Bohužel toto riziko nejde zcela ošetřit, jelikož názory jednotlivých politických stran nejdou nijak ovlivnit. Řešením je pouze shoda alespoň v drtivé většině, aby ostatní neměli šanci návrh shodit ze stolu.

Posledním rizikem, které chci podrobněji popsat jsou protesty občanů proti reformě. Toto riziko také nejde opomenout, jelikož občané budou hodně rozhodovat, zda jim reforma bude dávat smysl a budou ochotni respektovat změny. Toto riziko bude stát hodně na důkladném vysvětlení všech změn a sto procentní informovanosti občanů o všech změnách. Jelikož finanční gramotnost v našem státě není na dobré úrovni, tak opravdu bude potřeba lidem pečlivě vysvětlit, v čem bude pro ně užitek ve změně důchodového systému a proč je tato změna pro celý stát opravdu důležitá.

Na závěr této kapitoly umístím všechna rizika do mapy rizik a v rámci kvalitativní i kvantitativní metody ohodnotím jejich pravděpodobnost dopadu a zároveň hodnotu samotného dopadu na celý projekt.

Obr. 10: Mapa analýzy rizik projektu

4 Vysoká pravděpodobnost		R1		
3 Spíše vyšší pravděpodobnost		R4	R5	R2
2 Spíše nižší pravděpodobnost	R3			
1 Nízká pravděpodobnost				
	1 Malý dopad	2 Spíše menší dopad	3 Spíše větší dopad	4 Velký dopad

Zdroj: PMConsulting (2019), vlastní zpracování

Na výše uvedeném obrázku jsem v rámci vlastního zpracování zobrazil jednotlivá rizika. Z kvalitativního hlediska je nejrizikovější riziko číslo 2 a 5, která hodně závisí na chování politiků. Naopak nejméně riziková skutečnost jsou protesty občanů. Z hlediska kvantitativního je nejvíce rizikové schválení projektu vládou, které má hodnotu 12. Dále riziko změny vlády má hodnotu 9. Riziko inflace má hodnotu 8 a riziko chování kapitálových trhů hodnotu 6. Jak už jsem zmiňoval dle kvalitativní metody nejméně rizikové jsou protesty občanů, které v kvantitativní analýze rizika mají hodnotu 2.

5.5 Návrhy úprav nepřímo související s reformou

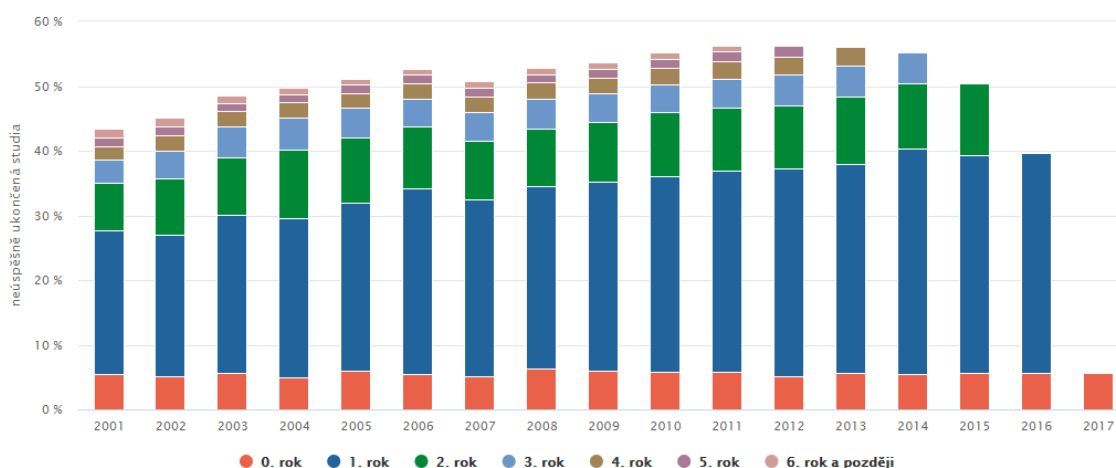
V této podkapitole vám budu popisovat mnou navržené změny, které by se měly provést. Tyto změny nejsou přímo úpravy důchodového systému, ale nepřímo s ním souvisejí. Zaměřil jsem se na odvětví, kde si myslím, že pokud by stát provedl mnou navrhované úpravy, tak by si zajistil větší příjem do státní kasy.

5.5.1 Změna aktuálního školství

První věc, které bych se chtěl dotknout, je dnešní školství. Chtěl bych, aby se v České republice zpoplatnilo studium na Vysoké škole. Proč jsem dospěl k tomuto názoru zrovna u téma důchodů je jednoduché. Dneska se hlásí do prvního ročníku na vysokou školu obrovské množství lidí, dá se říct, že studium na vysoké škole chce vyzkoušet i člověk, který na to nemá. To způsobuje, že následně absolventi středních škol se zapojují do produktivního života později a z toho plyne, že je méně plátců na sociálním

pojištění. Zním mnoho kamarádů a známých, kteří například nastupují již na třetí vysokou školu a to jen pro status studenta, a aby nemuseli jít pracovat. Kdyby bylo studium na vysoké škole zpoplatněné, tak by si takhle každý nechodil pouze pro statut studenta a šel by hned po střední škole pracovat.

Obr. 11: Graf nedokončených bakalářských oborů na veřejných VŠ

Zdroj: MŠMT (2018)

Výše uvedený graf podtrhuje, kolik studentů nedokončí své bakalářské studium a bohužel se toto procento neustále zvyšuje.

Takovou věc je potřeba udělat velmi opatrně, jelikož placené školství může způsobit nemožnost studovat chytrým lidem z finančně slabších rodin, a proto bych chtěl zároveň zavést možnost i těmto studentům studovat na veřejné vysoké škole zdarma. Mým návrhem je dotované studium vysoké školy státem za určitých podmínek. Podmínky by musely být stanoveny velmi citlivě, aby bylo reálné na ně dosáhnout, ale zároveň aby se k nim nedostal každý. Dle mého názoru by se mohlo jednat například o vyznamenání z maturitní zkoušky. Není úplně jednoduché ho získat, ale zároveň to není nikterak složité. V tu chvíli by měl student dotovaný celý první ročník vysoké školy a v dalších ročnících by se mohlo posuzovat podle daného průměru známek ze zkoušek, jako to bývá dnes na prospěchové stipendium.

Takový systém by nejen ušetřil a zároveň vydělal mnoho peněz do státní kasy, ale taky by dle mého názoru velmi zkvalitnil studium na vysokých školách. Studenti by měli dostatečnou motivaci se učit, připravovali by se lépe na maturitní zkoušky, čímž by se zvedla i jejich kvalita. Díky tomu, že by se vyhodnocovala tato dotace od státu každým rokem, tak by se zkvalitnila i příprava na vysokoškolské zkoušky.

Vybrané školné by náleželo vysokým školám a tím by je stát mohl méně dotovat a mohl by peníze investovat na další důležitá místa, ale také by to splnilo moji hlavní myšlenku ohledně starobních důchodů. V tu chvíli by opravdu na vysokou školu nešel každý, jako je tomu dnes. Šel by studovat opravdu jen ten, kdo o vysokoškolský titul stojí. Ostatní by šli dříve do zaměstnání, nebo by začali podnikat a tím by se stali plátcí sociálního pojištění a byl by to nový a zároveň vysoký příspěvek do státní kasy.

Ani jsem neotvíral téma, že v tu chvíli by stát za tyto studenty nemusel platit zdravotní pojištění, což je další obrovská úleva pro státní kasu. Výhod na této změně by se našlo opravdu dost, ale v dnešní době je velmi složité se pouštět do tak razantního kroku. Může to způsobit velké nevole mezi občany a politické strany by se v tu chvíli do takového kroku nechtěly pouštět. Jediným řešením by bylo, aby se všechny politické strany jednohlasně dohodly a tím si tento návrh prosadily i u občanů.

5.5.2 Změna rodičovské dovolené

I rodičovská dovolená má společné téma se starobním důchodem. Má úvaha je velmi podobná jako u studentů, které jsem popisoval výše. Dnes máme v České republice rodičovskou dovolenou až do 4 let věku dítěte. To je jedna z nejdelších rodičovských dovolených na světě. V okolních státech je často maximální délka 3 roky, někde netrvá ani rok.

Mým návrhem je tuto dobu snížit, a to minimálně na 3 roky. Každé dítě dnes může od 3 let věku začít navštěvovat mateřské školky a v tu chvíli matka nebo otec může začít chodit do práce. Hodně lidí si tuto dobu snaží natahovat na co nejdelší dobu (4 roky), aby nemuseli jít do práce. To je úplně stejný problém jako u studentů. V tu chvíli je znovu o pár tisíc méně pracujících lidí, kteří neplatí sociální pojištění, a naopak na ně doplácí stát. Znovu se touto myšlenkou snažím navýšit příjem do státní kasy skrz odvody sociálního pojištění, které se využívá právě na placení důchodů. Největším problémem je, že žena po třech letech čeká další dítě a v tu chvíli vypadne ze sociálního systému dokonce na 8 let a to je opravdu strašně dlouhá doba.

Stát má aktuálně stanovený příspěvek na rodičovství nově od 1.1.2020 na 300 000 Kč. Tuto sumu bych pro rodiče zachoval, ale zkrácením doby možnosti trvání bych jim tím zajistil i větší měsíční příjem do rodinné kasy. Kdyby tento příspěvek by byl rovnoměrně rozložen po dobu tří let, tak by to znamenalo pro otce, či matku dítěte příjem

přes 8 300 Kč měsíčně. To už není úplně zlé. Při narození vícero dětí je tento příspěvek dokonce 450 000 Kč.

Výše jsem Vám popsal přijatelnou variantu, kterou by stát mohl aplikovat skoro ihned. Mnohem efektivnější variantou by bylo, kdyby se doba na rodičovské dovolené zkrátila ještě o rok. To by znamenalo, že by člověk z rodičovské dovolené musel jít do práce už po 2. narozeninách svého dítěte. V tu chvíli by bylo potřeba zařídit nějaké hlídání pro dané dítě. Ideální variantou jsou Jesle, které i dnes fungují a přijmou i dítě mladší 3 let, ale bohužel jsou soukromé a placené. Proto by chtěl státem zaštitit i tuto oblast souvisele se zkrácením rodičovské dovolené na 2 roky. Díky tomu se vytvoří další pracovní místa a zároveň by se tím mohl snížit přetlak v mateřských školách. Pokud by se rodičovská dovolená zkrátila na 2 roky, tak by to znamenalo opět další velký posun v příjmech na sociálním pojištění.

I v této variantě bych zanechal výši rodičovského příspěvku od státu stejný a zajistil bych tím lidem na rodičovské dovolené příznivější náhradový poměr při odchodu ze zaměstnání. Znamenalo by to, že by se zmiňovaných 300 000 Kč rovnoměrně rozdělovalo pouze do dvou let a měsíční příjem by byl ve výši 12 500 Kč, což už je opravdu oproti aktuální situaci slušné. Při narození vícero dětí by znovu zůstal příspěvek až 450 000 Kč.

Výše uvedené změny, vedou k větší stabilitě důchodového systému a větším příjmem do státní kasy, ale zároveň i lepší ekonomickou situací pro rodiče na rodičovské dovolené. Lepší ekonomická situace může způsobit i větší porodnost, jelikož si lidé budou moci dítě pořídit a nebude to pro ně ekonomická sebevražda.

5.6 Návrhy úprav přímo související s reformou

V této kapitole bych se rád věnoval k přímým úpravám aktuálního důchodového systému České republiky. Již výše v kapitole udržitelnosti důchodového systému jsem zmiňoval, že neexistuje ideální směr, zda mít pouze průběžně financovaný systém, nebo pouze systém fondový. Ideální variantou je vždy kombinace obou dvou.

5.6.1 Znovuzrození II. pilíře

Myšlenka druhého důchodového pilíře, kterou jsem popisoval výše, nebyla špatná, ale nebyla dotažená. Celý druhý pilíř ztroskotal hlavně na tom, že do něj vstoupil

malý počet lidí. Je potřeba opravdu dnes udělat kombinaci průběžně financovaného a fondového systému, proto je nutné znovuzrození druhého pilíře.

Inspirací pro nás může být Slovensko, kde zavedlo povinnost do něj vstoupit lidem od určitého věku. Bohužel jsme v České republice aktuálně v situaci, kdy si nemůžeme dovolit přejít okamžitě na II. pilíř stylem, že polovina odvodů půjde do I. pilíře a druhá polovina do II. pilíře. Znamenalo by to velký problém pro budoucí důchodce, jelikož o to méně peněz by bylo na vyplácení jejich důchodů. Proto mým návrhem je povinný přechod pro každého člověka mladšího 40 let, ale zároveň s přiměřenou částkou. Hranici 40 let jsem volil z důvodu, že těmto lidem bude zbývat do důchodu 25 let a více. To znamená zajímavý potenciál výnosu na kapitálových trzích. Čím delší dobu by spoření skrz druhý pilíř trvalo, tak by se zároveň minimalizovalo riziko. Kratší doba může být pro lidi riziková a zároveň méně výnosná.

Další otázkou je, jak vysoký měsíční příspěvek do druhého pilíře by byl. Jak už jsem psal výše, nejsme v situaci, kdy bychom mohli jít do extrémního snížení příspěvku v prvním pilíři a tím navýšení v druhém pilíři. Aktuálně sazba důchodového pojištění do prvního pilíře je 28 procent. Mým návrhem je aktuálně stanovit poměr 21,5 procenta do prvního pilíře a 6,5 procenta do druhého pilíře. Tento poměr jsem stanovil i z důvodu psychologického hlediska, jelikož 6,5 procenta platí sám zaměstnanec ze své hrubé mzdy a 21,5 procenta za něj zaměstnavatel. V tu chvíli by lidé měli pocit, že neodvádí ze své hrubé mzdy peníze státu, ale sami sobě. K této sazbě by člověk již nemusel dávat žádné další peníze ze svého, jelikož vlastní peníze na důchod má možnost řešit skrz III. pilíř, nebo skrz soukromé investiční společnosti.

Další otázkou je, co s lidmi, kteří jsou aktuálně starší 40 let. Ti by do II. pilíře mohli vstoupit dobrovolně, a to až do dovršení 50 let. Znovu vysvětlím, proč jsem volil tyto hranice. Člověk by měl možnost se dobrovolně účastnit v rozmezí těchto let na vlastní riziko, jelikož už jsem výše zmiňoval, že kratší trvání nese svá rizika na kapitálovém trhu, ale při vstupu by již neměl možnost vystoupit. Lidé, kteří jsou starší 50 let, by již museli zůstat ve stávajícím prvním pilíři, jelikož potenciál výnosu v druhém pilíři je pro ně již opravdu nízký a zároveň velmi rizikový, a hlavně stále potřebujeme dostatečné množství lidí, kteří budou odvádět peníze na stávající důchodce.

Hodně jsem se záměrně zmiňoval o riziku na kapitálových trzích v druhém pilíři. Mým návrhem je nedávat lidem volbu strategie. Pokud tento systém má fungovat a má

opravdu zajistit lidem slušnou sumu na důchodový věk, tak je nutností dynamické strategie. Bohužel náš národ je finančně negramotný, a to se projevuje v chování lidí v již stávajícím III. pilíři. Stále většina lidí zůstává ve starém produktu penzijního připojištění, kde potenciál výnosu peněz na důchod je nulový. A když už lidé přejdou do nového produktu doplňkového penzijního spoření, tak často volí nevhodnou strategii a zůstávají zbytečně konzervativní. Volba správné strategie vždy závisí na investičním horizontu. Proto jsem volil věkové hranice lidí, kdy je možné do druhého pilíře vstoupit a kdy ne. Takže důležitým článkem druhého pilíře musí být pevně daná dynamická strategie. Lidem to může být stejně jedno, jelikož peníze samozřejmě nebudou moc být vybrány před důchodovým věkem a největším rizikem v dynamické strategii je vždy samotné chování klienta, jelikož psychologicky peníze vybere v nevhodnou dobu.

Zároveň druhý pilíř by obsahoval chytrou investiční brzdu, kdy 10 let před koncem investice by se nasbírané prostředky postupně přesouvaly na konzervativnější fondy z důvodu velkého rizika ke konci investice.

Tab. 8: Konzervování finančních prostředků

Roky do konce programu	více než 10 let	10 let	9 let	8 let	7 let	6 let	5 let	4 roky	3 roky	2 roky	1 rok
Dynamická strategie											
Active Invest Dynamický	100 %	90 %	80 %	70 %	60 %	50 %	40 %	30 %	20 %	10 %	0 %
Dluhopisové fondy	0 %	10 %	20 %	30 %	40 %	50 %	60 %	70 %	80 %	90 %	100 %

Zdroj: Conseq (2020)

V tabulce výše je hezky vidět, jak přesun finančních prostředků by vypadal v realitě.

5.6.2 Podoba I. pilíře po zavedení II. pilíře

Další velmi důležitá věc je, jak by se změnila podoba prvního pilíře po zavedení mého návrhu druhého pilíře. Už jsem jednou zmiňoval, že bych rozhodně chtěl zachovat pevný odchod do důchodu v 65 letech věku a nejsem zastáncem ho nějak dále prodlužovat. Hlavní změnou by byla výše prostředků, která by do prvního pilíře proudila a stanovil bych ji na 21,5 procenta.

Ještě bych provedl malou úpravu dle inspirace ze Švédska, kde mají vytvořené fiktivní individuální důchodové účty. Znovu by to vzbudilo pozitivní ohlas u obyvatelstva, protože by vědělo, že peníze, které dnes státu odvádí, jednou uvidí na svých důchodech.

Další zásahy do prvního pilíře by mohly být kritické. Už takhle by se provádělo opravdu mnoho změn a je důležité vše provádět velmi citlivě.

5.6.3 III. pilíř beze změny

Ve třetím pilíři bych žádnou zásadní změnu neprováděl. Je v něm slušná podpora státu, ať už na státních příspěvcích v doplňkovém penzijním spoření, penzijním připojištění, tak i na daňovém zvýhodnění u těchto dvou produktů.

Důležitým krokem v tomto pilíři bylo v roce 2013 zavedení doplňkového penzijního spoření, ale znovu bych ocenil větší tlak na přechod ze starého produktu. V jedné z kapitol výše jsem poskytoval graf, který ukazoval, kolik lidí stále zůstalo u starého nevýhodného produktu. Zde bych znovu při zavedení určil věkové hranice, které by měly povinnost do nového produktu vstoupit. U starších lidí bych zachoval ten starý garantovaný produkt z úplně stejného důvodu, jako jsem zmiňoval u návrhu na nový druhý pilíř. Ty věkové hranice by byly dost podobné jako u navrhovaného druhého pilíře.

Další důležitý článek, který i já podporuji a je důležité ho zachovat, je možnost příspěvku zaměstnavatele v těchto produktech s daňovým zvýhodněním pro zaměstnavatele. Je to dobrý benefit pro zaměstnance a zároveň důležitý krok pro budoucí důchod účastníka.

Závěr

Celý státní důchodový systém České republiky je dlouhodobě neudržitelný. Struktura demografického vývoje populace se nevyvíjí podle představ a opravdu je na čase udělat změnu a nesázet pouze na jednu kartu. Jednou kartou aktuálně myslím pouze jeden pilíř, a to průběžně vyplácený. Díky tomu v České republice není na pořadu dne otázka, zda je potřeba provést reformu důchodového systému, ale kdy bude reforma důchodového systému provedena. Naše populace každým rokem stárne a každým rokem se situace ohledně důchodů v našem státě zhoršuje a zhoršuje.

V mnoha ze zahraničních státních důchodových systémech, které jsem zmiňoval v první kapitole bakalářské práce, již některé úpravy proběhly. Pro náš stát mohou být velmi dobrým příkladem a inspirací.

V poslední kapitole celé bakalářské práce jsem navrhl zajímavé úpravy nejen důchodového systému České republiky, ale i úpravy ostatních státních záležitostí, které s tím úzce souvisí. Věřím v to, že mé návrhy nejsou nijak nereálné a jsou opravdu využitelné a dávají v dnešní situaci smysl. Je nutno říct, že některé z návrhů nejsou realizovatelné lusknutím prstu a je opravdu potřeba se na ně pečlivě připravit, jelikož jde o velké zásahy.

Na úplný závěr bych chtěl dodat, že jsem velmi rád, že jsem si zvolil takto důležité a užitečné téma. V průběhu tvoření celé práce jsem mnohem pečlivěji a podrobněji nastudoval situaci okolo důchodů a teď tyto informace zaručeně využiji ve své vlastní praxi.

Seznam použitých zdrojů

Aktuálně: Druhý pilíř penzí podle důchodové reformy [online], 2015 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/finance/druhy-pilir-penzi-podle-duchodove-reformy/r~i:wiki:3795/>

Asociace penzijních společností: Doplnkové penzijní spoření [online], 2019 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://www.apfcr.cz/doplnekove-penzijni-sporeni/>

Conseq: Horizont invest [online], 2020 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z <https://www.conseq.cz/investice/horizont-invest>

Česká správa sociálního zabezpečení: Důchodová kalkulačka [online], 2020 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/duchodova-kalkulacka>

Česká televize: Konec odchodů do důchodu v 55 letech [online], 2019 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2993837-konec-odchodu-do-duchodu-v-55-letech-francouzsti-namornici-se-zapoji-do-mohutne-stavky>

Český statistický úřad: Husákovy děti [online], 2014 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/52002e2055>

Echo24: Slovensko si dá do ústavy věk odchodu do penze, je nižší než v Česku [online], 2019 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/S3PNq/slovensko-si-da-do-ustavy-vek-odchodu-do-penze-je-nizsi-nez-v-cesku>

Euro: Důchodová hrozba v Německu [online], 2018 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://www.euro.cz/politika/duchody-v-nemecku-v-roce-2060-muze-byt-zadluzenejsi-nez-recko-1409361>

Finance: Důchody v ČR [online], 2019 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/522060-jak-vysoky-je-prumerny-duchod/>

Finance: Způsoby financování penzijního systému [online], 2017, [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/duchody-a-davky/vse-o-duchodech/duchodove-systemy/zpusoby-financovani-penzijniho-systemu/>

Hospodářská komora České republiky: Zpráva o stavu důchodového systému České republiky, 2019. Praha. Dostupné také z: https://www.komora.cz/files/uploads/2019/06/ma_ALSBCLD4MOD.pdf

Kurzy: Starobní důchod [online], 2020 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/duchod/starobni-duchod/>

LOUŽEK, Marek. *Důchodová reforma*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 2013. Studie (Národohospodářský ústav Josefa Hlávky). ISBN 978-80-86729-92-3.

Ministerstvo práce a sociálních věcí: Sociální pojištění [online], 2020 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/socialni-pojisteni>

MŠMT [online], 2020 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/data-o-studijni-neuspesnosti-na-vyskych-skolach-v-cr>

NĚMEC, Vladimír. *Projektový management*. Praha: Grada, 2002. Poradce. ISBN 80-247-0392-0.

Novinky: Francie sjednotí důchodový systém [online], 2019 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/clanek/francie-sjednoti-duchodovy-system-bude-spravedlivy-a-smaze-vyjimky-rekl-premier-40306768>

PMConsulting: Řízení rizik projektu [online], 2019 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://www.pmconsulting.cz/pm-wiki/rizeni-rizik-projektu/>

SKALICKÝ, Jiří, JERMÁŘ, Milan, SVOBODA, Jaroslav. *Projektový management a potřebné kompetence*. V Plzni: Západočeská univerzita, 2010. ISBN 978-80-7043-975-3.

Statistika&my: Osob ve věku 65 a více let bylo poprvé více než 2 miliony [online], 2018 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2018/05/osob-ve-veku-65-a-vice-let-bylo-poprve-vice-nez-2-miliony/>

SVOZILOVÁ, Alena. *Projektový management*. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3611-2.

Wikipedie: Důchodový systém [online], 2019, [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Důchodový_systém

Wikipedie: Husákovy děti [online], 2020 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Husákovy_děti

Wikipedie: Investiční životní pojištění [online], 2019 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Investičn%C3%AD_životn%C3%AD_pojištěn%C3%AD

Wikipedie: Předdůchod [online], 2019 [cit. 2020-05-03]. Dostupné z:
<https://cs.wikipedia.org/wiki/Předdůchod>

Seznam tabulek

Tab. 1: Modely důchodových systémů	13
Tab. 2: Výhody penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření	25
Tab. 3: Počet narozených dětí v letech 2005 - 2015	29
Tab. 4: Příjmy a výdaje na důchody	30
Tab. 5: Vývoj počtu starobních důchodů	31
Tab. 6: Počet lidí v důchodovém věku	31
Tab. 7: Rozdělení projektů podle počtu projektových hodin	47
Tab. 8: Konzervování finančních prostředků	61

Seznam obrázků

Obr. 1: Porovnání penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření.....	24
Obr. 2: Vývoj počtu narozených dětí v období 1969 – 2012	28
Obr. 3: Věková struktura 01.01.2020	32
Obr. 4: Věková struktura 01.01.2030	33
Obr. 5: Věková struktura 01.01.2040	33
Obr. 6: Věková struktura 01.01.2050	34
Obr. 7: Projektový trojúhelník.....	47
Obr. 8: Rozložení fází životního cyklu projektu	48
Obr. 9: Obecná mapa analýzy rizik	50
Obr. 10: Mapa analýzy rizik projektu	56
Obr. 11: Graf nedokončených bakalářských oborů na veřejných VŠ	57

Abstrakt

MICHELINI, David. *Projekt nového důchodového systému České republiky*. Plzeň: Západočeská univerzita, Fakulta ekonomický, 2020.

Klíčová slova: důchodový systém, projekt, demografický vývoj, zahajovací fáze, starobní důchodci, ekonomicky aktivní občané

Bakalářská práce se zabývá problematikou státního důchodového systému České republiky. Cílem celé práce je navrhnout úpravy současného důchodového systému, aby byl udržitelný do budoucna.

Práce je rozdělena do pěti základních kapitol. První kapitola pojednává o dvou základní druzích důchodových systému a popisuje konkrétní důchodové systémy v okolních zemích, dále se podrobně věnuje aktuálnímu státnímu důchodovému systému České republiky. Ve druhé kapitole autor popisuje demografický vývoj České republiky a sdílí ze své praxe pohledy občanů na důchodový věk. Ve třetí části se autor věnuje zhodnocení udržitelnosti aktuálního důchodového systému České republiky pomocí Aaronova pravidla a demografického vývoje populace. Čtvrtá kapitola je věnována projektovému managementu, kde autor popisuje základní problematiku ohledně tvorby projektu. Podrobněji se věnuje zahajovací fázi životního cyklu projektu, kterou následně prakticky popisuje v páté kapitole, kde se věnuje ke konkrétním úpravám stávajícího důchodového systému České republiky. V závěru bakalářské práce je shrnuto, že je stávající důchodový systém České republiky je do budoucna neudržitelný.

Abstract

MICHELINI, David. *Project of the new pension system of the Czech Republic*. Pilsen: University of West Bohemia in Pilsen. Faculty of Economics, 2020.

Key words: pension system, project, demographic evolution, initial phase, old age pensioners, economically active citizens

The bachelor thesis concerns the problematic state pension system of the Czech Republic and its focus on the current pension system to make it sustainable in the future.

The work is divided into five basic chapters. The first chapter deals with two basic types of pension systems and describes specific pension systems in neighboring countries, then deals in detail with the current state pension system of the Czech Republic. In the second chapter, the author describes the demographic evolution of the Czech Republic and shares from his practice the views of the citizens on retirement age. In the third part, the author deals with the evaluation of the sustainability of the current pension system of the Czech Republic using Aaron's rule and the demographic evolution of the population. The fourth chapter is devoted to project management, where the author describes the basic issues regarding project creation. It deals in more detail with the initial phase of the project life cycle, which is then practically described in the fifth chapter, where it deals with specific adjustments to the bachelor thesis summarizes that the current pension system of the Czech Republic is unsustainable in the future.